

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
<p>De specifieke normen voor het keurmerk en de benodigde controle voor zover IKB Varken daarin al niet voorziet, staan ook opgenomen. Niet voor verspreiding. Aan deze criteria kunnen geen rechten worden ontleend. Onjuistheden en aanpassingen voorbehouden.</p> <p>Definitie 'datum nieuw-/verbouw': is de datum waarop de aanvraag voor een bouwomgevingsvergunning is ingediend bij de gemeente, dit moet schriftelijk worden aangetoond op basis van een ontvangstbevestiging van de gemeente.</p> <p>Definitie 'verbouwing': is een bouwkundige wijziging van een bestaand gebouw of een uitbreiding of een gewijzigde indeling (bijv. plaatsen van plateau's, wijzigen hokindeling en/of diercategorie, etc.). Criteria voor nieuw en verbouw mogen beperkt blijven tot het vernieuwde of verbouwde onderdeel van het bedrijf. Bijv. als een roostervloer wordt vervangen, een plateau wordt geplaatst of een hokindeling wordt gewijzigd, hoeft niet tegelijkertijd bijv. daglicht te worden gerealiseerd.</p>					
Uitsluitingscriteria					
UIT01	Andere activiteiten	Er worden geen andere activiteiten op het bedrijf ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming.	<p>Activiteiten die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming zijn o.a., maar niet beperkt tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - houden van pelsdieren voor productiedoelinden. - houden van leghennen in verrijkte kooien (tot 01-01-2021 toegestaan in Nederland) en koloniehuisvesting (opvolger van de verrijkte kooi en vanaf 2021 in Nederland de enige toegestane vorm van de 'legbatterij'). De op het ei gestempelde identificatiecode begint met het cijfer 3. - het houden van wilde dieren voor productiedoelinden. - het houden van ganzen of eenden voor de productie van ganzen- of eendenlever. - het kweken van bedreigde diersoorten, zoals paling. - het houden van vleesrunderen met een dikbil factor, met een hoge incidentie van keizersneden, zoals bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont. - andere activiteiten welke in strijd (kunnen) zijn met het beleid van de Dierenbescherming. 	Controleer of het bedrijf geen andere activiteiten ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming	Uitsluiting
UIT03	Genetisch gemanipuleerde dieren	Er zijn geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf aanwezig.	<p>Een genetisch gemanipuleerd dier is met gentechnologie aangepast. Genetische technologie of gentechnologie is een vorm van biotechnologie waarbij het DNA van een organisme direct wordt aangepast door extra genen met de gewenste eigenschappen bij een dier in te brengen.</p> <p>De klassieke methodes waarbij DNA van een organisme indirect wordt aangepast, door bijvoorbeeld het kruisen, selecteren, fokken van bepaalde rassen zijn wel toegestaan.</p>	Controleer of er geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf aanwezig zijn.	Uitsluiting
UIT05	Megastallen norm	De varkens worden niet gehouden in een megastal. Onder een megastal wordt verstaan één bedrijfslocatie-UBN (of EU registratienummer) met 330 NGE of meer.	<p>Om het aantal NGE op het bedrijf te bepalen dient het aantal varkens op basis van de Beter Leven bedrijfs capaciteit (zie A06) te worden vermenigvuldigd met de onderstaande aantallen NGE's per diercategorie:</p> <p>1 zeug = 0,2606 NGE en 1 vleesvarken = 0,0437 NGE 1 gespeende big (géén zeugen op de locatie) = 0,0330 NGE 1 gespeende big (wél zeugen op de locatie) = 0,0000 NGE</p> <p>Bijvoorbeeld de volgende locaties worden binnen het Beter Leven keurmerk als megastal aangemerkt en uitgesloten voor deelname:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vleesvarkensbedrijf met meer dan: 7551 vleesvarkens (7552 x 0,0437 = 330,02 NGE) - vermeerderingsbedrijf met meer dan: 1266 zeugen en bijbehorende gespeende biggen (1267 x 0,2606 = 330,2 NGE) - bedrijf met meer dan: 600 zeugen en 3973 vleesvarkens (601 x 0,2606 + 3973 x 0,0437 = 330,2 NGE) - speenbiggenbedrijf met meer dan: 10.000 speenbiggen (10.001 x 0,0330 = 330,03 NGE) <p>Het begrip 'megastal' moet niet verward worden met het begrip 'megabedrijf'. Waar een megastal één locatie betreft, gaat het bij een megabedrijf om een veehouderijbedrijf met op meerdere locaties veestallen. Het bedrijf als geheel heeft een zeer groot aantal dieren, maar op de verschillende locaties kan het aantal dieren vergelijkbaar zijn met gangbare bedrijven.</p> <p>NVT bij bestaande stallen die voor 01-01-2012 al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze stallen mogen het aantal dieren dat per 01-01-2012 werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren niet nog verder vergroot.</p>	Controleer of het bedrijf de grens voor de maximale bedrijfs grootte niet overschrijdt. Registreer het aantal NGE dat aanwezig is op het bedrijf op basis het aantal BLK dierplaatsen zoals vastgesteld in criteria A00 en verder.	Uitsluiting

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
UIT06	Etage stal	Binnen gebouwen wordt alleen de begane grond gebruikt voor het houden van dieren.	Zogenaamde etage stallen, waarbij dieren op meerdere bouwlagen/verdiepingen/etages worden gehouden zijn uitgesloten voor deelname aan het Beter Leven keurmerk. Dit criterium is per 01-01-2017 van kracht geworden. Nieuwe bedrijven met een etagestal die zich, na deze datum, aanmelden voor het Beter Leven keurmerk komen niet in aanmerking voor het Beter Leven keurmerk. NVT bij bestaande stallen die voor 01-01-2017 al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Maar deze stallen mogen na 01-01-2017 bij nieuw-/verbouw geen nieuwe etagestallen meer (bijbouwen). NVT bij plateau's, plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen	Controleer of het bedrijf alleen dieren houdt op de begane grond. Indien er wel een etagestal op het bedrijf is controleer of het bedrijf al voor 01-01-2017 deelnam aan het Beter Leven keurmerk en of er geen nieuw-/verbouw heeft plaatsgevonden na deze datum. NVT bij plateau's, plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen	Uitsluiting
UIT07	Ketenregisseur	Het veehouderijbedrijf is aangesloten bij een door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur.	Een ketenregisseur is bijvoorbeeld een slachterij, verwerker of een intermediair die binnen de keten de verschillende schakels aan elkaar koppelt van primair bedrijf tot verwerker/verkoper en alle schakels die daar tussenin kunnen zitten en regie voert op de bij zijn keten aangesloten bedrijven.	Controleer of het bedrijf is aangesloten bij een minimaal 1 door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur. Noteer de ketenregisseur(s).	Uitsluiting
UIT08	Medewerking	De deelnemer is verplicht BLK controleurs die namens de Certificerende Instantie of namens de Stichting Beter Leven keurmerk controles uitvoeren toe te laten op het bedrijf en alle medewerking te verlenen.	Indien de controleurs toegang tot het bedrijf wordt geweigerd of er wordt geen medewerking verleend wordt het bedrijf uitgesloten van deelname, tenzij het bedrijf een beroep kan doen op overmacht. Van overmacht is o.a. sprake bij bijvoorbeeld een uitbraak van een besmettelijke dierziekte waarbij de overheid een bezoekersverbod instelt of bij een sterfgeval in de familie. Dit is geen uitputtende lijst. De controleurs zullen in de praktijk vaststellen wanneer er sprake is van overmacht.		Uitsluiting
Algemeen					
A01a	Alle aanwezige varkens zijn BLK waardig	Alle varkens die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk		Controleer of er op het bedrijf geen varkens aanwezig zijn die niet-BLK waardig zijn.	Schorsing
A01	Meldingsplicht	De BLK deelnemer is verplicht om iedere wijziging die van invloed is/kan zijn op de deelname aan BLK of het BLK certificaat onverwijld schriftelijk te melden aan de certificerende instantie en de ketenregisseur.	Wijzigingen zijn, maar niet beperkt tot: a. (Tijdelijke) beëindiging van het bedrijf, ongeacht de reden. b. Overdracht van het bedrijf naar een nieuwe rechtspersoon/eigenaar c. Wijziging van UBN d. Verlies van een erkenning of een certificaat waardoor er niet meer kan worden voldaan aan de geldende BLK criteria f. Etc. De ketenregisseur geeft de wijzigingen door aan de de Certificerende Instantie en de Stichting Beter Leven keurmerk.	Controleer of wijzigingen die van invloed zijn op de deelname aan BLK uit het voorgaande jaar zijn gemeld aan de CI en de ketenregisseur.	AH
AA01	Registratie deelnemers	Alle deelnemers aan de varkensvleesketen worden geregistreerd. Dat wil zeggen de deelnemende varkenshouders, slachterijen, vleesverwerkers en verkopers en detailhandelaren tekenen een overeenkomst waarbij zij aangeven de criteria uit dit reglement te kennen en deze na te leven en mee te werken aan de controle hierop.	Er dient een ondertekende overeenkomst op het bedrijf aanwezig te zijn.		AH
AA02	Kennis & vaardigheden	Er moet aangetoond worden dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn en diergedrag en van diverse veehouderijsystemen. Het bedrijfs-eigen personeel heeft tenminste MAS veehouderij of 1 jaar werkervaring in de intensieve varkenshouderij, of werkt onder verantwoordelijkheid van iemand met genoemde kwalificaties. De veehouder kan aantonen dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn, diergedrag en van diverse veehouderijsystemen.	Diploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden. Controleer en noteer of het overzicht van de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel aanwezig is en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer laatste datum aanpassing van het overzicht. Het bedrijfs-eigen personeel heeft tenminste: - MAS veehouderij of - 1 jaar werkervaring in de intensieve varkenshouderij, of - werkt onder verantwoordelijkheid van iemand met genoemde kwalificaties. Diploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden.	Controleer en noteer of het overzicht van de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel aanwezig is en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer de laatste datum waarop het overzicht is aangepast.	Waarschuwing AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AA03	Cursus mens-dier interactie	<p><u>De direct verantwoordelijke voor de dagelijkse werkzaamheden heeft een passende cursus gevolgd inzake mens-dier interactie uit oogpunt van dierenwelzijn en productie en het herkennen van signalen van verminderd welzijn.</u></p> <p><u>De bedrijfsleider/bedrijfsvoerder van elke aan Beter Leven deelnemende varkenshouderijlocatie dient een door de Dierenbescherming goedgekeurde cursus mens-dier interactie gevolgd te hebben.</u></p>	<p><u>Controleer of het bewijs van met goed gevolg volgen van een relevante cursus, als varkenssignalen, in de administratie aanwezig is. Randvoorwaarden cursus mens-dier interactie (bijv. Varkenssignalen):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wordt verzorgd door een ervaren deskundige op het gebied van varkenswelzijn en gezondheid, 2. Minimaal 3 uur van de training is ingevuld met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video- en fotomateriaal) waarbij cursist leert signalen in het gedrag of uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk, 3. er is aandacht voor de effecten van het gedrag van de varkenshouder op de te verzorgen dieren, 4. er is aandacht voor de positieve consequenties van een goede mens-dier interactie op financiële en productieresultaten. <p>Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor een lijst met goedgekeurde cursussen mens-dier interactie.</p>	<p><u>Controleer of de bedrijfsleider/-voerder, binnen 1 jaar na certificering voor BLk, een bewijs van deelname heeft behaald van een cursus die is goedgekeurd door de Dierenbescherming.</u></p> <p><u>Noteer naam gevolgde cursus en datum.</u></p>	<p><u>Eerste jaar van certificering.</u></p> <p><u>Waarschuwing.</u></p> <p><u>Volgende jaren: AH</u></p>
AA04.2	Controle varkenshouders IKB-certificaat	<p><u>De hele keten is conform de regeling IKB (Scharrel)varkens-gecertificeerd. Het varkensbedrijf is IKB of Scharrel-gecertificeerd. Het IKB-systeem is door GlobalGap IFA Pigs als gelijkwaardig erkend.</u></p>	<p>De varkenshouders krijgen jaarlijks een IKB- of scharrel-controle. Hetgeen blijkt uit de aanwezigheid van recente beoordelingsbrief/ geldig IKB- of Scharrel-certificaat. Indien geen geldig certificaat aanwezig- Er kan ook worden volstaan met:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een certificaat van een, door de Dierenbescherming als gelijkwaardig erkend, systeem, zie de SBLk website voor een lijst van door de Dierenbescherming erkende, gelijkwaardige systemen, of 2. een IKB controlerapport (zonder afgifte van een IKB certificaat), niet ouder dan 1 jaar, uitgevoerd door een erkende Certificatie Instelling waaruit blijkt dat het bedrijf voldoet aan IKB, m.u.v. van specifieke criteria waarvan de Dierenbescherming heeft vastgesteld dat hieraan voor het Beter Leven keurmerk niet aan hoeft te worden voldaan. 	<p><u>Controleer of het bedrijf een geldig IKB- of Scharrel-certificaat heeft. Het IKB-systeem dient hierbij door GlobalGap IFA Pigs als gelijkwaardig te zijn erkend, het register van het betreffende IKB- / scharrel-systeem is hierbij leidend, administratie. Noteer het UBN van de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of dit in het kader van Beter Leven keurmerk gebeurt.</u></p>	Schorsing
A05	I&R regeling	<p><u>De varkenshouder meldt de aan- en afvoer van varkens van zijn bedrijf, conform de "Regeling identificatie en registratie van dieren."</u></p>	<p>Bij buitenlandse bedrijven dient de aan- en afvoer van varkens te worden gemeld conform de Richtlijn 92/102/EEG: de identificatie en de registratie van dieren, of daarvan afgeleide nationale regelgeving.</p>	<p><u>Controleer administratie, aanvoerbonnen en afvoerbonnen</u></p>	AH
A06	Bepalen Beter Leven bedrijfscapaciteit	<p><u>De bedrijfscapaciteit voor het houden van Beter Leven varkens wordt berekend en vastgelegd door de Certificerende Instantie die het Beter Leven certificaat afgeeft.</u></p>	<p><u>Als er veranderingen in de capaciteit worden doorgevoerd na de vorige controle, dan dient de bedrijfscapaciteit tijdens de huidige controle opnieuw te worden berekend en vastgelegd.</u></p>	<p>Bereken de capaciteit voor het houden van varkens bij de ingangscapaciteit <u>en wanneer er in het voorgaande jaar wijzigingen in de bedrijfsindeling zijn doorgevoerd.</u></p> <p>De capaciteit voor het houden van varkens wordt <u>op basis van de Beter Leven criteria per categorie (beren, zeugen, gespeende biggen, vleesvarkens) berekend.</u></p> <p><u>Leg de bedrijfscapaciteit-het-aantal varkens per categorie vast door het aantal varkens per type hok/afdeling te bepalen en dit te vermenigvuldigen met het aantal hokken/afdelingen van dit type op het bedrijf.</u></p>	Schorsing
Voeding					
AV02 AV01	Voerkwaliteit	<p>Er dient voldoende <u>en GMP+</u> voer verstrekt te worden <u>ten behoeve van op basis van de voedings- en gedragsbehoeften (bijvoorbeeld exploratiegedrag en verzadiging gezamenlijk kunnen eten).</u></p>	<p><u>Het voer is GMP+ gecertificeerd varkensvoer. Noteer naam en plaats voederleverancier laatste 2 ronden.</u></p>	<p><u>Controleer de conditie van de dieren en de voerverstrekking.</u></p>	AH
AV02.2	GMP+ gecertificeerd voer	<p><u>Er wordt alleen GMP+ gecertificeerd voer verstrekt afkomstig van een GMP+ gecertificeerde voederleverancier.</u></p>	<p><u>Voedermiddelen uit eigen teelt voldoen aan de voorwaarden van de GMP code Eigenteelt. In geval van buurmansteelt heeft de varkenshouder vastgesteld dat de leverancier voldoet aan alle eisen uit de GMP code Eigenteelt.</u></p> <p><u>Buitenlandse bedrijven kunnen ook voer verstrekken afkomstig van een leverancier die is gecertificeerd door een kwaliteitssysteem voor diervoer dat minimaal gelijkwaardig is aan GMP+.</u></p>	<p><u>Controleer aan de hand van de voederbonnen of het voer GMP+ is. Noteer naam en plaats GMP+ diervoederleverancier.</u></p>	AH
AV0+A3	Drinkwater	<p>Ieder varken <u>vanaf ouder dan 2 weken leeftijd</u> beschikt <u>dient- en beperkt permanent</u> over voldoende, <u>vers</u> drinkwater van voldoende kwaliteit <u>te beschikken.</u></p>	<p><u>Bij brijvoer betekent dit dat er aparte drinknippels/ -bakken met vers drinkwater aanwezig moeten zijn. Controleer of er ad libitum drinkwater verstrekt wordt.</u></p>	<p><u>Controleer of er zonder beperkingen drinkwater verstrekt wordt. Noteer afwijkingen.</u></p>	Schorsing HI

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AV04	Analyse waterkwaliteit	<u>De kwaliteit van het drinkwater wordt 4x per jaar geanalyseerd, één monster per kwartaal.</u>	<u>Het analyserend laboratorium moet NEN-ISO/IEC-ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn.</u>	<u>Controleer of de analyses hebben plaatsgevonden.</u>	AH
AV04a	Analyse waterkwaliteit	<u>De monsters moeten op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden, niet op bronniveau.</u>		<u>Controleer of de monsters op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden. Vraag na op welke manier de monsters genomen zijn.</u>	AH
AV04b	Analyse waterkwaliteit	<u>Minimaal 1 monster wordt door een erkende onafhankelijke monsternemer genomen en wordt zowel chemisch als bacteriologisch geanalyseerd.</u>	<u>Het analyserend laboratorium moet NEN-ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn. Een erkende onafhankelijke monsternemer is bijvoorbeeld de controleur van de Certificatie Instelling, de bedrijfsseigen dierenarts of een gespecialiseerde drinkwater monsternemer (bijv. iemand die beroepsmatig veehouderijbedrijven adviseert over drinkwaterkwaliteit en daarbij regelmatig drinkwatermonsters neemt), een cursus tot monsternemer heeft gevolgd, bijvoorbeeld bij de Gezondheidsdienst voor Dieren. Als het bedrijf gebruikt maakt van leidingwater hoeft er geen chemisch onderzoek plaats te vinden, aangezien het waterleidingbedrijf op basis van wetgeving regelmatig op chemische parameters moet controleren.</u>	<u>Vraag na wie de monsters genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn. Controleer a.d.h.v. facturen en testrapportages.</u>	AH
AV04c	Analyse waterkwaliteit	<u>De overige 3 monsters mogen door de varkenshouder zelf worden genomen en worden in elk geval bacteriologisch geanalyseerd.</u>		<u>Vraag na wie de monsters genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn. Controleer a.d.h.v. facturen en testuitslagen.</u>	AH
AV04d	Analyse waterkwaliteit	<u>De analyse moet aantonen dat het drinkwater voor de varkens van voldoende kwaliteit is doordat het voldoet aan de relevante nationale standaard.</u>	<u>In Nederland is de relevante, nationale standaard de kwaliteitseisen die de Gezondheidsdienst voor Dieren aan drinkwater voor varkens stelt.</u> <u>Zie http://www.gddiergezondheid.nl/diergezondheid/management/drinkwater/referentiewaarden%20vedrinkwaterkwaliteit</u> <u>Afwijken van deze standaard is alleen toegestaan als dit is terug te herleiden tot een additief dat is voorgeschreven door de bedrijfsseigen dierenarts (zie ook AV04e).</u>	<u>Beoordeel testresultaten en indien van toepassing controleer of herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd.</u>	AH
AV04e	Analyse waterkwaliteit	<u>Het voorbehandelen van water zoals bijv. aanzuren (bijv. verlagen pH, verhogen ammonium) is alleen toegestaan op advies en/of onder begeleiding van de bedrijfsseigen dierenarts.</u>		<u>Kijk na op de testresultaten of vraag na of het drinkwater behandeld wordt en of dit onder begeleiding van dierenarts gebeurt. Bv door vermelding in bezoekverslagen of BGP.</u>	AH
AV04B	Drinkwater	Er is minimaal 1 drinkplaats per 10 varkens	Controleer het aantal drinkplaatsen per varken. Noteer afwijkingen.	<u>Controleer het aantal drinkplaatsen per varken. Noteer afwijkingen.</u>	HI
AV02	Voerkwaliteit	Er dient voldoende en GMP+ voer verstrekt te worden ten behoeve van voedings- en gedragsbehoeften.	Het voer is GMP+ gecertificeerd varkensvoer. Noteer naam en plaats voederleverancier laatste 2 ronden.	<u>Controleer voer. Noteer naam en plaats voederleverancier laatste 2 ronden.</u>	AH
Hygiëneplan					
G013	Hygiëneplan	<u>Het varkensbedrijf heeft een bedrijfsspecifiek hygiëneplan, dit mag een onderdeel zijn van het bedrijfsgezondheidsplan, waarin systematisch wordt aangegeven hoe de hygiëne op het bedrijf wordt geborgd.</u>	<u>Dit plan bevat in ieder geval een beschrijving van:</u> <u>a. Weren en zo nodig bestrijden van ongewenste dieren (bijv. knaagdieren, wild, vogels, insecten).</u> <u>b. Een strikte scheiding tussen de schone weg en de vuile weg.</u> <u>c. Hygiënische toegang tot het bedrijf voor werknemers, leveranciers en bezoekers is verplicht via een hygiënesluis.</u> <u>d. De herkomst en kwaliteit van water (drinkwater en reinigingswater).</u> <u>e. Reiniging en ontsmetting van hokken en stallen.</u> <u>f. De herkomst en opslag van voer.</u> <u>Het plan wordt regelmatig, minstens eens per 2 jaar, geactualiseerd.</u>	<u>Controleer of er een bedrijfsspecifiek hygiëneplan aanwezig is, of dit aan de gestelde vereisten voldoet, en of het regelmatig wordt geactualiseerd.</u>	AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
G13a	Ongediertebestrijding	Op het bedrijf vindt wering en bestrijding van ongewenste dieren plaats volgens de Europese norm CEN-EN 16636.	<p>Dit houdt o.a. in dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eerst zoveel mogelijk preventieve maatregelen worden genomen om ongewenste dieren te weren (zie voor suggesties bijvoorbeeld het rapport 'Beschuit zonder muisjes' van de Dierenbescherming). - indien gebruik wordt gemaakt van een wering- en bestrijdingsbedrijf dient dat bedrijf aantoonbaar aan CEN-EN 16636 te voldoen. Binnen Nederland kunnen bedrijven het Keurmerk Plaagdiermanagement behalen bij de stichting Keurmerk Plaagdiermanagementbedrijven (KPMB). - indien de varkenshouder zelf rodenticiden buiten de stal toepast is hij en/of zijn werknemer(s) in het bezit van een geldig vakbekwaamheids-bewijs "Knaagdierbeheersing op het agrarisch bedrijf" (KBA). Het KBA-bewijs wordt uitgegeven door Bureau Erkenningen. 	<p>Controleer of ongewenste dieren worden geweerd en zo nodig bestreden volgens de Europese norm CE-EN 16636.</p> <p>Indien gebruik wordt gemaakt van een ongediertewering- en bestrijdingsbedrijf, controleer of dat bedrijf aantoonbaar aan CEN-EN 16636 voldoet, bijv. gecertificeerd voor het Keurmerk Plaagdiermanagement van het KPBM.</p> <p>Als de varkenshouder zelf rodenticiden toepast buiten de stal controleer of de varkenshouder of een personeelslid in het bezit van een geldig Vakbekwaamheidsbewijs "Knaagdierbeheersing op het agrarisch bedrijf" (KBA).</p>	AH
G13b	Scheiding schone-vuile weg	<p>Er is een strikte scheiding tussen de schone weg (de hygiënische ruimtes waar de varkens zich bevinden) en de vuile weg (de niet hygiënische ruimtes waar bezoekers, leveranciers, vrachtwagens, etc. toegang toe hebben).</p> <p>Bij algehele verbouw of nieuwbouw van het bedrijf na 01-01-2018 (moment inwerkingtreding nieuwe criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</p>	<p>Het schone bedrijfsgedeelte is het hygiënische gedeelte van het bedrijf waar zich de varkens bevinden, hieronder vallen bijvoorbeeld de afdelingen, centrale gangen, werkruimtes en looplijnen tussen stallen.</p> <p>Onder het vuile bedrijfsgedeelte valt alles buiten het schone bedrijfsgedeelte, hieronder vallen bijvoorbeeld de aan- en afvoerroutes, het woonhuis en het woonerf.</p> <p>Op de grens tussen het schone en het niet-schone bedrijfsgedeelte is een afscheiding geplaatst in de vorm van bijvoorbeeld een hek, muur of ketting.</p> <p>Transportwagens krijgen geen toegang tot het schone bedrijfsgedeelte.</p> <p>Aan- en afvoerpunten voor bijvoorbeeld voer of mest zijn vanaf het niet-schone bedrijfsgedeelte te bereiken.</p>	<p>Controleer bij algehele verbouw of nieuwbouw na 01-01-2018 (moment inwerkingtreding nieuwe criteria) 01-01-2015 of er een strikte scheiding tussen de schone weg en de vuile weg is gerealiseerd.</p>	AH
G13c	Hygiënesluis	<p>Hygiënische toegang tot het bedrijf voor werknemers, leveranciers en bezoekers is verplicht via een hygiënesluis.</p> <p>Bij algehele verbouw of nieuwbouw van het bedrijf na 01-01-2018 (moment inwerkingtreding nieuwe criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</p>	<p>De hygiënesluis bevat een douche en na het douchen wordt volledig omgekleed in bedrijfskleding van het varkensbedrijf.</p> <p>Bedrijven die nog geen hygiënesluis hebben kunnen, tot die tijd, volstaan met een omkleedruimte. De omkleedruimte bevat een wasbak om de handen te wassen en een ruimte om bedrijfskleding (een overall en laarzen) van het varkensbedrijf aan te trekken.</p>	<p>Controleer of er een omkleedruimte is.</p> <p>Controleer bij nieuw- en/of verbouw of er een hygiënesluis aanwezig is.</p>	AH
Management					
AM01	Dagelijkse inspectie dieren	Alle (geheel of deels) binnengehouden dieren worden dagelijks geïnspecteerd. Kraamzeugen, (gespeende) biggen, en varkens die verblijven in een ziekenboeg worden minimaal twee maal per dag geïnspecteerd, alle overige varkenscategorieën worden minimaal één keer per dag geïnspecteerd op zaken als behoefte aan zorg, tekenen van verwondingen, slechte gezondheid, stress, etc.	<p>Vleesvarkens 1x per dag;</p> <p>Gespeende biggen en kraamzeugen 2x per dag</p>	<p>Vraag de varkenshouder naar de dagelijkse routine m.b.t. rondgang op het bedrijf en noteer deze. Bevraag de verzorgers naar hun inspectie-activiteiten en hun bevindingen daarbij. Beoordeel een aantal hokken met varkens op signalen die duiden op behoefte aan zorg, tekenen van verwonding, slechte gezondheid, stress, e.d.</p>	Waarschuwing AH, bij 2e constatering HI
AM02a	Calamiteiten	Bij stroomuitval is er een mogelijkheid om over te schakelen op natuurlijke ventilatie of op een noodstroom aggregaat. Bij uitvallen stroom dienen ventilatieopeningen open te gaan (f.p.v.-dicht) of er wordt overgestapt op een noodaggregaat.	Indien er een noodstroom aggregaat aanwezig is, is er ook een duidelijke handleiding voor de bediening en aansluiting bij het aggregaat aanwezig	Controleer op aanwezigheid alarmsysteem. Controleer of er een mogelijkheid is om over te schakelen op natuurlijke ventilatie of controleer of er een noodstroom aggregaat incl. handleiding aanwezig is.	AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM02a1	Calamiteiten	Bij gebruik van mechanische ventilatie is er een alarmsysteem dat in ieder geval afgaat bij stroomuitval voor calamiteiten aanwezig met doormelding bij het uitvallen van stroom en essentiële apparatuur (ventilatie).		Controleer of het alarmsysteem aanwezig is en werkt. Aanzetten is niet nodig indien ondernemer een onderhoudscontract heeft en rapportages waaruit blijkt dat bij controle systeem in orde was. Aanwezigheid en inhoud uitvoerbaar plan.	AH
AM02a2	Calamiteiten	Er dient een uitvoerbaar plan van aanpak voor de te nemen maatregelen te zijn voor het uitvallen van stroom en essentiële apparatuur (ventilatie). Bij een mechanisch ventilatiesysteem wordt de aangesloten alarminstallatie maandelijks getest.	Er wordt een registratie bijgehouden van het maandelijks testen van de alarminstallatie.	Controleer op aanwezigheid en functioneren noodvoorzieningen. Controleer of de alarminstallatie maandelijks wordt getest.	AH
AM02a3	Noodstroom aggregaat	Indien er gebruik moet worden gemaakt van een noodstroom aggregaat bij stroomuitval is de mechanische ventilatie installatie voorzien van een aansluiting/koppeling voor het aggregaat.		Controleer bij het gebruik van een noodstroom aggregaat of op de mechanische ventilatie installatie een aansluiting/koppeling is voor het aggregaat.	HI
AM02a4	Noodstroom aggregaat	Bij mechanische ventilatie met onderdruk in de stal is een noodstroom aggregaat aanwezig op het bedrijf. In andere gevallen van mechanische ventilatie is er minimaal een contract op basis waarvan binnen 4 uur een noodaggregaat werkend geïnstalleerd wordt.		Controleer bij onderdruk of er een aggregaat op het bedrijf aanwezig is. Controleer in alle andere gevallen of er een contract is voor het werkend installeren van een noodstroom aggregaat binnen 4 uur.	HI
AM02a5	Noodstroom aggregaat	Een noodstroom aggregaat, indien aanwezig, wordt minimaal elke 2 maanden belast getest.	Er wordt een registratie bijgehouden van het minimaal twee maandelijks belast testen van de noodaggregaat.	Noteer de data van afgelopen jaar waarop de noodstroomaggregaat is getest. NVT indien geen noodstroom aggregaat aanwezig.	HI
AM02b	Personeel	Het personeel is bekend met de werkwijze in geval van nood.		Vraag steekproefsgewijs bij personeel na wat te doen in geval van calamiteiten.	AH
AM02c	Objectinformatie kaart	Er is een objectinformatiekaart aanwezig.		Controleer op aanwezigheid objectinformatiekaart.	Waarschuwing-AH
AM02c1	Objectinformatie kaart	De objectinformatiekaart is bij calamiteiten direct beschikbaar (opbergplaats zichtbaar en buiten de stal) voor de brandweer/hulpdiensten.		Controleer of de objectinformatiekaart direct beschikbaar is.	Waarschuwing-AH
AM02c2	Objectinformatie kaart	De objectinformatiekaart is voorzien van: indeling, bouwblokken/stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc.		Controleer of de inhoud van de objectinformatiekaart voldoet aan de eisen.	Waarschuwing-AH
AM03	Brandveiligheid	Met het oog op de brandveiligheid wordt de elektrische installatie minimaal eens in de vijf jaar (ingangsdatum 1 april 2010) door een deskundige gekeurd vindt minimaal eens in de vijf jaar een Agro-Elektra-inspectie van de elektrische installaties op het agrarisch bedrijf plaats.	<u>Uiterlijk 1-1-2020 of 5 jaar na eerste deelname aan BLK dient de eerste keuring te zijn uitgevoerd.</u> Nieuwe installaties worden voor ingebruikname gekeurd conform NEN 1010. Een 5 jaarlijkse herkeuring vindt plaats op basis van NEN 3140. Bij buitenlandse bedrijven dient de keuring van nieuwe installaties resp. de 5 jaarlijkse herkeuring plaats te vinden op basis van de nationale norm gebaseerd op HD-IEC 60364 resp. NEN-EN 50110.	Controleer of er is een rapport aanwezig is dat aantoont dat de keuring heeft plaatsgevonden. Noteer datum laatste keuring. Controleer of er een certificaat is van de laatste keuring en noteer de datum. Als er geen certificaat is, controleer na 1-1-2020 of het bedrijf nog niet langer dan 5 jaar meedoet aan het Beter Leven keurmerk.	Waarschuwing-AH
AM04	Ventilatiesysteem	Mechanische ventilatiesystemen op het bedrijf worden minimaal eens in de vijf jaar (ingangsdatum 1 april 2010) door een deskundige erkend installateur gecontroleerd en indien nodig wordt onderhoud gepleegd.		Controleer of er onderhoud aan de ventilatie plaatsvindt door een erkend installateur deskundige en een verslag van de laatste controle aanwezig is. Noteer datum laatste controle.	Waarschuwing-AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM02B4A	Noodstroomaggregaat	Indien gebruik gemaakt wordt van mechanische ventilatie moet er een noodvoorziening voorhanden zijn. Er moet kunnen worden overgeschakeld op natuurlijke ventilatie of er dient een noodstroomaggregaat beschikbaar te zijn. Indien gebruik gemaakt wordt van mechanische ventilatie moet er een noodstroomaggregaat aanwezig zijn. De noodstroomaggregaat dient elke 2 maanden te worden getest.			HI
AM05A.2	Couperen staarten	Het couperen van staarten is verboden. De staart van de aanwezige dieren is intact. (Het is verboden de staarten van de varkens (deels) te couperen.)	<p>Bij problemen met staartbijten wordt er maximaal 1 jaar staarten gecoupeerd. Als een varkensbedrijf naar het oordeel van de dierenarts en op basis van gegevens van het slachthuis op (een deel van) het bedrijf te kampen heeft met ernstige uitbraken van staartbijten dan kan het bedrijf tijdelijk op het betreffende (deel van het) bedrijf staarten couperen en/of varkens met gecoupeerde staarten opleggen. Onder de voorwaarden dat:</p> <p>Indien er staarten worden gecoupeerd:</p> <ol style="list-style-type: none"> er toestemming is van de bedrijfs eigen dierenarts om dit te doen; de veterinaire noodzaak is beschreven en vastgelegd door de bedrijfs eigen dierenarts en dit tenminste elk kwartaal wordt herzien; het couperen wordt uitgevoerd door een voldoende competent en getraind persoon binnen 72 uur na geboorte; de biggen minimaal 2,5 cm staart behouden. Dit geeft zodat er bij volwassen dieren een staartlengte van >5cm is de varkenshouder met zijn bedrijfs eigen dierenarts een verbeterplan heeft opgesteld om de staarten langer te houden. Hierbij dient in elk geval gekeken te worden naar de risicofactoren: <ol style="list-style-type: none"> Het verstrekte verrijkmateriaal; De reinheid van de varkens; Thermaal comfort en luchtkwaliteit; Gezondheidstoestand; Competitie om voedsel en ruimte; Het dieet. Na een jaar worden in minimaal 10% van de hokken weer varkens met hele staarten opgelegd. Als daarbij blijkt dat de staartbijtproblemen niet over zijn wordt er een onafhankelijke, veterinaire deskundige geraadpleegd te worden. Een onafhankelijke veterinaire deskundige: <ul style="list-style-type: none"> is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfs eigen dierenarts is of staat onder leiding van een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.knmvd.nl/actueel/nieuws/item/10836953/Registers_of_http://ebvs.eu/) o.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. Binnen uiterlijk 3 jaar is het couperen van staarten weer beëindigd. <p>Bij de volgende controle moeten de problemen zijn verholpen en er weer met het staarten couperen zijn gestopt:</p>	<p>Controleer in elke stal 2 afdelingen verdeeld over de stal. Noteer of de staarten nog intact zijn. Noteer bevindingen en of staartbijten voorkomt.</p> <p>Indien er wordt gecoupeert: Controleer of wordt voldaan aan de voorwaarden. Controleer of er uiterlijk na 3 jaar weer is gestopt met het couperen van staarten.</p>	<p>HI</p> <p>Indien er na uiterlijk 3 jaar nog niet is gestopt met couperen van staarten: Schorsing</p>
AM06	Tegengaan staartbijten	De varkenshouder monitort voortdurend de bedrijfsomstandigheden op het voorkomen van staartbijten en op de mogelijkheden dit te verminderen.	<p>Het voorkomen van staartbijten is onderdeel van het bedrijfsgezondheidsplan. Bij het beoordelen van risico's op staartbijten dient in elk geval op de volgende zaken te worden gelet:</p> <ol style="list-style-type: none"> Het verstrekte verrijkmateriaal; De reinheid van de varkens; Thermaal comfort en luchtkwaliteit; Gezondheidstoestand; Competitie om voedsel en ruimte; Het dieet. 	<p>Controleer of de varkenshouder actief bezig is met het tegengaan van staartbijten. Berekend van 1 afdeling het percentage beschadigde staarten en controleer of er acties met de dierenarts zijn ondernomen.</p>	HI
AM06	Reinheid varkens	De reinheid van de varkens moet goed zijn rekening houdend met het gebruikte houderijsysteem.	<p>Als meer dan 50% van de varkens bevuild zijn dan moet er een plan van aanpak zijn opgesteld in overleg met de bedrijfs eigen dierenarts en indien gewenst andere deskundigen (bijv. een klimaatexpert) om de vervuiling binnen 2 jaar terug te brengen tot een aanzienlijk lager niveau (<25%).</p>	<p>Beoordeel de reinheid van de varkens. Als de reinheid onvoldoende is (meer dan 50%) bekijk dan of er een plan van aanpak is en of de bevulling binnen 2 jaar is teruggebracht tot een aanzienlijk lager niveau (<25%).</p>	<p>Bij onvoldoende reinheid waarschuwing en als er geen plan van aanpak is administratief herstel. Als na 2 jaar plan van aanpak bevulling nog steeds boven 50% ligt schorsing.</p>

Gezondheid

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG01	Vaste dierenarts	Elk varkensbedrijf moet een contract met een vaste GVP-erkende varkensdierenarts e.g.-dierenartsenpraktijk hebben. De varkenshouder heeft een één-op-één overeenkomst met een gecertificeerde, geborgde varkensdierenarts die verantwoordelijk is voor de gehele veterinaire begeleiding op het bedrijf.	<p><u>De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie.</u></p> <p><u>Gecertificeerde, geborgde varkensdierenartsen zijn terug te vinden in het register van de Stichting Geborgde Dierenarts, zie www.geborgdedierenarts.nl</u></p> <p><u>Binnen de Regeling van de Geborgde Varkensdierenarts is een voorbeeld één-op-één overeenkomst opgenomen, deze dient gehanteerd te worden.</u></p> <p><u>Voor buitenlandse deelnemers geldt dat er een overeenkomst afgesloten moet zijn met een vaste dierenarts, met kennis van de historie van het bedrijf en deskundigheid op het gebied van de varkenshouderij. Bij wisseling van dierenarts dient de 'oude' dierenarts zijn gegevens van het varkensbedrijf aan de 'nieuwe' dierenarts over te dragen. Deze dierenarts hoeft niet geregistreerd te zijn als geborgde varkensdierenarts.</u></p>	<p><u>Controleer of er een één-op-één overeenkomst is met een gecertificeerde, geborgde varkensdierenarts. Registreer de naam van de dierenarts.</u> Controleer of er een contract is met een GVP-varkensdierenarts aanwezig. Noteer naam-dierenarts en plaats-dierenartspraktijk</p>	AH
AG02	Gezondheidsplan	Elk veehouderijbedrijf heeft een samen met de GVP-dierenarts opgesteld gezondheidsplan. Hierin worden gezondheids- en verzorgingsactiviteiten voor de hele jaarproductiecyclus beschreven. Dit plan wordt jaarlijks door de veehouder in overleg met zijn vaste dierenarts geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd.	<p>Controleer of er een gezondheidsplan aanwezig is.</p> <p>De varkenshouder en de dierenarts dienen het plan te ondertekenen en evaluaties en aanpassingen te noteren. Noteer data laatste 3 evaluaties en aanpassingen.</p>		AH- Schorsing indien gezondheidsplan niet aanwezig.
AG02a	Bedrijfsgezondheidsplan	<u>De varkenshouder heeft een bedrijfsspecifiek gezondheidsplan waarin hij samen met de bedrijfseigen dierenarts beschrijft welke maatregelen worden genomen om de gezondheid van de dieren te controleren en te verbeteren.</u>	<p><u>Dit bedrijfsspecifiek gezondheidsplan wordt regelmatig (minimaal jaarlijks) geactualiseerd.</u></p> <p><u>Informatie van extra diagnostische tests, epidemiologische omstandigheden van de regio en feedbacksystemen van het slachthuis worden gebruikt voor het plannen van toekomstige interventies (bv.) Verbetering van de stallen, vaccinatie, gebruik en documentatie geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik enz.)</u></p>	<p><u>Controleer of het bedrijfsgezondheidsplan in gebruik is en regelmatig wordt geactualiseerd.</u></p>	AH
AG02b	Bedrijfsbehandelplan	<u>De varkenshouder heeft een bedrijfsbehandelplan voor het gebruik van diergeneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, waarin samen met de bedrijfseigen dierenarts is beschreven welke (wijze van) behandeling wordt gebruikt voor de meest voorkomende ziekten.</u>	<p>Beschreven wordt welke diergeneesmiddelen/antibiotica als eerste en tweede en derde keuze worden ingezet bij een bepaalde ziekte/aandoening.</p>	<p><u>Controleer of het bedrijfsbehandelplan in gebruik is door de aanwezigheid van rapportages van de dierenarts.</u></p>	AH
AG03	Gezondheidsregistratie	Alle gevallen van <u>verhoogde uitvalsterfte</u> , ziekte, uitbraken en euthanasie van ernstig zieke en/of gewonde varkens worden genoteerd en met de dierenarts besproken. <u>Indien noodzakelijk wordt dit grondig onderzocht, de onderzoeksresultaten en ondernomen acties worden genoteerd.</u>	<p><u>Indien noodzakelijk wordt dit grondig onderzocht, de onderzoeksresultaten en ondernomen acties worden genoteerd.</u></p>	<p>Controleer de aanwezigheid van een gezondheidsregistratie en noteer 3 laatste data van registratie met reden.</p>	AH, bij 2e constatering HI
AG04	Uitval	De jaarlijkse sterfte van gespeende biggen en vleesvarkens $\leq 1,9\%$. Afwijken is toegestaan met een verklaring van de dierenarts, echter niet 2 jaar op rij en niet meer dan 2 jaar. Uitgezonderd incidenten en besmettelijke dierziekten, met verklaring van de dierenarts.	<p>Controleer het sterftepercentage en noteer het % van de afgelopen 2 jaar. Voor bepaling van de sterfte wordt euthanasie niet meegeteld (hiervoor is het welzijn al beoordeeld door de arts).</p>		AH indien registratie niet volledig, of verklaring van de dierenarts niet aanwezig. Schorsing indien registratie niet aanwezig.
AG04a	Uitval	<u>Het maximale toegestane uitvalspercentage op jaarbasis (waarbij door dierenarts geëuthanaseerde dieren, indien geregistreerd door de dierenarts, voor de helft meetellen) is:</u> - voor vleesvarkens $< 2,1\%$ en - voor gespeende biggen $< 1,9\%$.	<p><u>Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag % uitval eenmalig 3,0% zijn.</u></p>	<p><u>Bereken uitval als volgt: Uitval = (aantal dode dieren – helft geëuthanaseerde dieren) / (aantal opgelegde dieren) * 100%</u></p>	AH
AG04b	Plan van aanpak uitval	<u>Als bedrijf een jaar boven het toegestane percentage zit moet er een plan van aanpak opgesteld worden met de bedrijfseigen dierenarts.</u>		<p><u>Controleer, indien percentage te hoog is, het percentage van een jaar terug nog steeds boven het toegestane percentage zit. Wanneer dit geval is controleren of een externe expert geraadpleegd wordt.</u></p>	AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG04c	<u>Plan van aanpak uitval jaar 2 en verder</u>	<u>Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het toegestane percentage zit, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden.</u>	<u>Een onafhankelijk veterinaire deskundige;</u> <u>- is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts</u> <u>- is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.knmvd.nl/actueel/nieuws/item/10836953/Registers of http://ebvs.eu/)</u> <u>O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking.</u>	<u>Controleer, indien percentage te hoog is, of het percentage van een jaar terug ook boven het toegestane percentage zit.</u> <u>Wanneer dit geval is controleren of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is/wordt.</u>	AH
AG05	Evaluatie gezondheid	<u>Slachtbevindingen van de vleesvarkens (d.w.z. orgaan- en karkasafwijkingen, alsmede bevindingen inzake huid en poten), alsmede gezondheidsbemerkingen, resultaten gangscore & klauwencheck en uitval (voor zowel vleesvarkens als zeugen) worden minimaal 2 keer per jaar besproken met de dierenarts, evt. samen met de veevoedadviseur.</u>		<u>Controleer of in de administratie terugkoppeling van de slachterij te vinden is, alsmede een door de dierenarts ondertekend gespreksverslag m.b.t. de slachtbevindingen.</u>	AH
AG05a	Slachtbevindingen	<u>Het gemiddelde percentage slachtafwijkingen mag per jaar maximaal:</u> <u>-60% van het slachterijgemiddelde bedragen, of</u> <u>-het percentage slachtafwijkingen op jaarbasis is minder dan 15% van de geslachte vleesvarkens.</u>	<u>Slachtafwijkingen zijn tenminste gebaseerd op de volgende informatie van het slachthuis:</u> <u>orgaanafwijkingen (longontstekingen, borstvliesontstekingen, leveraandoeningen),</u> <u>karkasafwijkingen (poot, staart, huid);</u> <u>Voor toetsing dient een gespecificeerde uitdraai (long/lever/borstvliesonderzoek) met cumulatieve jaargemiddelden aanwezig te zijn. Het cumulatieve jaargemiddelde van de slachterij is gebaseerd op de slachtafwijkingen van alle varkens uit het zelfde land van herkomst dat in een bepaalde slachterij is geslacht.</u>	<u>Controleer de slachtbonnen of voldaan is aan de norm. Controleer administratie i.v.m. slachtbonnen en slachthuisinformatie.</u>	<u>Eerste keer:</u> <u>waarschuwing-</u> <u>Tweede jaar: AH</u>
AG05b	Structureel overschrijding percentages afwijkende slachtbevindingen	<u>Bij structurele overschrijding van de in AG05a voorgeschreven percentages stelt de ondernemer met zijn bedrijfsadviseurs (in ieder geval de bedrijfseigen dierenarts) een plan van aanpak op om de oorzaak aan te pakken en om zo de percentages binnen de in AG05a voorgeschreven percentages te krijgen.</u>	<u>Na de eerste constatering van overschrijding van de voorgeschreven percentages volgt een waarschuwing.</u> <u>Als bij de volgende jaarlijkse controle de percentages nog steeds te hoog zijn is er sprake van structurele afwijkingen en dient er een plan van aanpak, onderdeel van het bedrijfsgezondheidsplan, te worden opgesteld met de bedrijfseigen dierenarts om het percentage slachtafwijkingen minimaal te laten voldoen aan de criteria van Beter Leven.</u> <u>Als twee jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het toegestane percentage zit, dient een externe expert (bijv. van de Gezondheidsdienst voor Dieren) te worden geraadpleegd.</u>	<u>Controleer op basis van slachtbonnen of er sprake is van structurele afwijkingen. Zo ja, controleer of er een plan van aanpak is opgesteld. Controleer of er, indien nodig, een externe expert is geraadpleegd</u>	<u>Eerste keer:</u> <u>waarschuwing-</u> <u>Tweede jaar: AH, plan van aanpak opstellen.</u> <u>Twee jaar na opstellen plan van aanpak, nog steeds te hoge afwijkingen en geen externe deskundige geraadpleegd: HI</u>
AG05ae	<u>Bespreken slachtbevindingen</u>	<u>De slachtbevindingen van de vleesvarkens worden minimaal 1x per jaar besproken met de bedrijfseigen dierenarts.</u>	<u>Het slachthuis koppelt ten minste de volgende informatie terug aan de vleesvarkenshouder:</u> <u>• orgaanafwijkingen (o.a. longontstekingen, borstvliesontstekingen, leveraandoeningen, huidontstekingen, poot- of staartbeschadigingen)</u> <u>• afkeuring van (delen van) karkassen en</u> <u>• de gemiddelde afwijkingen/afkeuringen (in %) per afgeleverd koppel over alle leveranciers van de betrokken slachterij.</u> <u>Samen met zijn bedrijfseigen dierenarts, verwerkt de vleesvarkenshouder deze informatie in het bedrijfsgezondheidsplan om waar nodig de diergezondheid te verbeteren en het medicijngebruik verder terug te brengen.</u>	<u>Controleer of er in de administratie 1x per jaar een door de dierenarts ondertekend gespreksverslag zit met betrekking tot de slachtbevindingen.</u>	AH
AG05b	<u>Plan van aanpak slachtbevindingen</u>	<u>Bij structurele overschrijding van het slachterijgemiddelde, wordt met de bedrijfseigen dierenarts een plan van aanpak opgesteld, waarin de mogelijke onderliggende gezondheidsproblemen worden geïdentificeerd en maatregelen vastgelegd om het aantal slachtafwijkingen te reduceren tot (onder) het slachterijgemiddelde.</u>	<u>Daarnaast worden de slachtbevindingen, minimaal 2x per jaar, met de bedrijfseigen dierenarts besproken.</u>	<u>Controleer of bij structurele overschrijding van het slachterijgemiddelde of er een plan van aanpak is opgesteld en of de slachtafwijkingen 2x per jaar een door de dierenarts ondertekend bezoeksverslag is met betrekking tot de slachtbevindingen.</u>	AH
AG06	<u>Documentatie medicijngebruik</u>	<u>Alle gebruik van diergeneesmiddelen wordt gedocumenteerd.</u>		<u>Controleer of alle medicijngebruik wordt geregistreerd.</u>	HI
AG06	Dier- en medicijnadministratie	<u>Van elke productie-eenheid worden in de administratie geboorten, aankopen en sterfte van dieren bijgehouden, evenals het gebruik van medicijnen.</u>	<u>Controleer of de administratie m.b.t. geboorte, aankoop, sterfte en medicijngebruik aanwezig is, van de afgelopen 3 jaar en of deze correct is. (Bijvoorbeeld middels I&R registratie.)</u>		<u>AH indien onvolledig-</u> <u>Schorsing indien niet correct of niet aanwezig-</u>
AG06a	<u>Registratie antibioticagebruik</u>	<u>Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een, door de overheid daartoe aangewezen, databank.</u>	<u>Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een, door de overheid daartoe aangewezen, databank die toegankelijk is voor de varkenshouder, zodat na verloop van tijd een trendanalyse van het gebruik van antibiotica kan worden uitgevoerd.</u>	<u>Controleer of antibioticagebruik in een particuliere databank wordt geregistreerd, toegankelijk voor de varkenshouder.</u>	HI

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG07	Dierenartsenbezoek	Elke productie-eenheid van het veehouderijbedrijf wordt regelmatig (tenminste eens per maand) door de vaste dierenarts bezocht voor een algemene controlerondgang op het diergezondheid en dierenwelzijn en dit wordt geregistreerd.		Controleer of er een door de dierenarts ondertekend bezoeksrapport is met daarin de bevindingen, van <u>de het</u> afgelopen 3-jaar.	AH, bij 2 ^o constatering HI
AG08	Antibioticabeleid	In overleg met de dierenarts streeft de varkenshouder naar beperking van het antibioticagebruik. De varkenshouder geeft de dierenarts toestemming het medicijngebruik voor varkens door te geven aan de algemene veterinaire database Vetois en geeft de controle instantie toestemming Vetois te raadplegen voor het betreffende UBN. Doel is het terugdringen van het antibioticagebruik in de sector.	Noteer dagdosering en of evaluatie heeft plaatsgevonden met de dierenarts.		Waarschuwing
AG08a	Antibioticabeleid	<u>Er moet een geschreven beleid zijn in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica.</u>	<u>NVT indien het antibioticagebruik op het bedrijf structureel (minimaal 3 opeenvolgende periodes: van 1 jan -1 jan, 1 juli -1 juli) binnen het SDA streefniveau ligt.</u>	<u>Controleer of er een beschreven beleid is voor reductie van het antibioticagebruik. NVT bij gebruik structureel binnen het SDA streefniveau.</u>	AH
AG08ab	Antibioticabeleid	<u>Het beleid in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica moet jaarlijks beoordeeld en herzien worden samen met de bedrijfseigen dierenarts.</u>	<u>NVT indien het antibioticagebruik op het bedrijf structureel (minimaal 3 opeenvolgende periodes: van 1 jan -1 jan, 1 juli -1 juli) binnen het SDA streefniveau ligt.</u>	<u>Controleer of het beleid jaarlijks met de dierenarts wordt beoordeeld en herzien. NVT bij gebruik structureel binnen het SDA streefniveau.</u>	AH
AG08b	Uitsluiting bepaalde antibiotica	<u>Het gebruik van antibiotica gereserveerd voor de humane gezondheidszorg (behorende tot de fluorquinolonen of de 3e en 4e generatie cefalosporinen) is niet toegestaan en deze zijn niet aanwezig op het varkensbedrijf.</u> <u>Bij uitzondering mag het voor gebruik bij individuele dieren worden voorgeschreven nadat op basis van een resistentietest (antibiogram) is aangetoond dat deze de enige nog werkende antibiotica zijn, -mogen niet gebruikt worden-</u>		<u>Controleer bij de documentatie bijgehouden door de dierenarts of deze antibiotica wordt gebruikt. Zo ja, controleer dat er via een resistentietest (antibiogram) is aangetoond dat deze antibiotica de enige nog werkende antibiotica zijn, en dat deze antibiotica alleen worden voorgeschreven aan individuele dieren.</u>	Schorsing
AG08ba	Uitsluiting bepaalde antibiotica	Antibiotica (behorende tot de fluorquinolonen of de 3e en 4e generatie cefalosporinen) mogen niet voorhanden zijn op het bedrijf.		Controleer of deze antibiotica voorhanden zijn.	Schorsing
AG08c	Niveau antibioticagebruik	<u>Het antibioticagebruik moet onder liggen op een acceptabel niveau, het door de Nederlandse St. Diergeneesmiddelen Autoriteit (SDA) vastgestelde relevante actieniveau liggen en moet binnen 2 jaar liggen binnen het door SDA vastgestelde streefniveau.</u>	<u>Dit betekent dat binnen 1 jaar het antibioticagebruik moet liggen onder het door de Nederlandse St. Diergeneesmiddelen Autoriteit (SDA) vastgestelde relevante actieniveau en binnen twee jaar moet liggen binnen het door SDA vastgestelde streefniveau</u>	<u>Noteer of de dierdagdosering van het bedrijf onder het door de SDA vastgestelde actieniveau ligt. Noteer vanaf 01-01-2017 voor bedrijven die niet in het SDA streefniveau liggen of het antibioticagebruik binnen (meer dan) twee opeenvolgende jaren jaar deelgenomen aan Beter Leven keurmerk of het antibioticagebruik binnen het door de SDA bepaalde streefniveau ligt.</u>	AH, plan van aanpak.

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG08d	Begeleiding door varkensspecialist bij te hoog antibioticagebruik	Als het antibioticagebruik binnen twee opeenvolgende jaren niet binnen het SDA streefniveau ligt dient een onafhankelijke, veterinaire deskundige varkensgezondheidszorg te worden ingeschakeld voor een 2e lijs advies in de vorm van een plan van aanpak waarmee het bedrijf alsnog, binnen de 2 opeenvolgende jaren, binnen het SDA streefniveau kan komen.	Een onafhankelijke, veterinaire deskundige; - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.knmvd.nl/actueel/nieuws/item/10836953/Registers_of_http://ebvs.eu/) O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. Voor het opstellen van het plan van aanpak worden o.a. een analyse gemaakt van de maatregelen die al zijn genomen, een analyse gemaakt van het bedrijf en de onderliggende oorzaken van het verhoogde antibioticagebruik. Het plan van aanpak dient een set aan extra maatregelen te bevatten waarmee het bedrijf binnen twee jaar alsnog in het streefniveau van de SDA kan komen. Als het antibioticagebruik na 2 opeenvolgende jaren begeleiding van een externe deskundige (oftewel na 4 opeenvolgende jaren) niet binnen het SDA streefniveau ligt wordt het bedrijf geschorst voor het Beter Leven keurmerk.	Controleer of een bedrijf dat meer dan 2 opeenvolgende jaren boven het streefniveau van de SDA ligt een externe, veterinaire deskundige varkensgezondheidszorg heeft ingeschakeld en of er een plan van aanpak is opgesteld. Controleer of het bedrijf binnen 2 opeenvolgende jaren externe begeleiding (oftewel na 4 opeenvolgende jaren) alsnog in het SDA streefniveau is gekomen	Schorsing
AG09	Verbod op gemedicineerd diervoeder	Gemicineerd diervoeder mag alleen op grond van een doktersattest voorschrijf van de vaste dierenarts niet worden verstrekt.	Gemicineerd diervoeder is diervoeder met antibiotica dat is geproduceerd door de diervoederfabrikant. Bij de productie van deze voeders is het onvermijdelijk dat een kleine hoeveelheid van dit voer (incl. antibiotica) achterblijft op de productielijn, bij opslag en transport en daardoor verslept naar andere diervoeders (carry-over) waardoor er lage doseringen van het antibioticum terecht kunnen komen in diervoeders. Uit onderzoek blijkt dat bacteriën die frequent blootstaan aan zeer lage doseringen antibiotica – bijvoorbeeld veroorzaakt door versleping – antibioticaresistentie ontwikkelen. Om deze antibioticaresistentie ontwikkeling te voorkomen is gemicineerd diervoeder uitgesloten binnen BLK.	Neem een steekproef van 4 documenten van de afgelopen periode. Noteer van elk medicijn het attest. Indien er in het voorgaand jaar gemicineerd is verstrekt (controleer Controleer op basis van voerbonden en/of medicijnleveringen of er geen gemicineerd diervoeder is aangevoerd op het bedrijf), controleer dan bij een steekproef van de leveringen van gemicineerd voer) of er een dierenarts dit heeft voorgeschreven.	AH Bij uitblijven administratief herstel: Waarschuwing- Bij 2e keer: Schorsing, HI bij vergunning PDV- (Productschap- Diervoeder) t.p.v.- dierenarts
AG10	Bloedmonsters	Bloedmonsters (voor dierziekte monitoringsprogramma's) (Salmonella, Blaasjesziekte, ziekte van Aujeszky) worden zoveel mogelijk in het slachthuis verzameld en niet bij varkens op het bedrijf getapt.	Bloedmonsters voor specifieke onderzoeken die via de dierenartslopen of voor export vallen hier niet onder. Uitzonderingen zijn mogelijk bij bijvoorbeeld onderzoek bij jongere dieren of zeugen of dieren die in het buitenland worden geslacht.	Controleer of in de administratie de analyses aanwezig zijn van het afgelopen 3-jaar waaruit duidelijk wordt of de bemonstering plaatsvindt in het slachthuis of op de boerderij. Voor cross-sectionals kan het nodig zijn op de boerderij te tappen.	AH
AG14	Ziekenboeg	Er is een aparte ruimte voor zieke, zwakke en gewonde varkens aanwezig, de ziekenboeg.	Controleer of er een ziekenboeg aanwezig is. Noteer de capaciteit van de ziekenboeg en of het aan de voorwaarden voldoet.		HI
AG11A	Ziekenboeg	Er is een ziekenboeg (te creëren) voor zieke, zwakke en gewonde varkens die een capaciteit heeft van minimaal 1% van het totaal aantal aanwezige dierplaatsen op basis van zeugen, biggen en vleesvarkens.	Naaast zieke of gewonde varkens kan het ook nodig zijn een kwakkelend of zeer gestrest varken naar de ziekenboeg over te plaatsen als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.	Controleer of de capaciteit aan de voorwaarden voldoet.	HI indien ziekenboeg <1% van de capaciteit heeft.
AG11AB	Voorwaarden Klimaat ziekenboeg	De ziekenboeg moet aan een aantal voorwaarden voldoen: De ziekenboeg moet goed geventileerd, warm en droog zijn.		Controleer of de ziekenboeg goed geventileerd, warm en droog is.	HI
AG11BC.2	Vloeruitvoering Dichte vloer	De ziekenboeg moet voorzien zijn van een 60% dichte vloer, tenzij de dierenarts dit om veterinaire redenen ontraadt. (Het dichte vloerdeel mag uit rubbermatten bestaan met daarop stro).	Controleer of de ziekenboeg voorzien is van een dichte vloer met zachte ligbedding.	Controleer vloer ziekenboeg.	HI
AG11D	Ingestrooide vloer ziekenboeg	De vloer van de ziekenboeg moet ingestrooid zijn met bijvoorbeeld stro of zaagsel. Het dichte vloerdeel mag bestaan uit een rubbermat met daarop strooisel. Wanneer de dierenarts strooisel om veterinaire redenen ontraadt mag dit achterwege worden gelaten.		Controleer vloer ziekenboeg.	HI
AG11CE	Oogcontact ziekenboeg	Een varken in de ziekenboeg moet oogcontact kunnen maken met andere varkens.	Wanneer de dierenarts contact met andere varkens om veterinaire redenen ontraadt mag dit achterwege worden gelaten.	Controleer of de dieren varkens in de ziekenboeg oogcontact hebben met de andere varkens dieren.	HI
AG11DE	Schoonmaak Reinigen ziekenboeg	De ziekenboeg moet zo geconstrueerd worden dat zij gemakkelijk tussen elke bezetting door schoongemaakt en gedesinfecteerd kan worden, en dat een eventueel dood dier gemakkelijk verwijderd kan worden met minimaal risico op contact met andere dieren.		Controleer of de ziekenboeg goed schoongemaakt en gereinigd is. Controleer ziekenboeg.	HI

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG11 ^{EG}	<u>Urine en mest Afvoer uitwerpselen ziekenboeg</u>	Urine en mest van de ziekenboeg mogen niet in contact komen met andere dieren en moeten verwijderd worden op een manier die het risico op contact met andere dieren minimaliseert.	<u>Bijv. ziekenboeg aan het einde van de stal situeren zodat mest en urine niet langs andere hokken wordt afgevoerd.</u>	Controleer of mest en urine uit de ziekenboeg niet in contact komt met de andere dieren. <u>Controleer ziekenboeg.</u>	HI
AG12	Euthanaseren ernstig <u>gewonde of zieke</u> dieren	<u>Ernstig zieke dieren worden tijdig geëuthanaseerd. Er is een in het bedrijfsgezondheidsplan beschreven beleid over wanneer en hoe ernstige zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel te euthanaseren.</u>	<u>Noteer de data van euthanasie van de laatste 2 ronden en notities dierenarts. De dierenarts maakt hiervan melding in zijn bezoekrapport</u>	<u>Controleer beleid en gezondheidsplan. Controleer of euthanasiebeleid in bedrijfsgezondheidsplan staat. Interview medewerkers en controleer aanwezigheid van ernstig zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel.</u>	AH
AG12a	<u>Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren</u>	<u>Ernstig gewonde of zieke dieren of zorgvee worden tijdig geëuthanaseerd. Euthanasie is gebaseerd op wetgeving en humane beginselen. (het dier wordt elke vermeidbare vorm van pijn, spanning of lijden bespaard geen aanvullend lijden, ongemak of stress).</u>	<u>Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermeidbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard. Goedgekeurde humane dodingsmethode leiden in één keer tot de dood zonder aanvullend lijden, ongemak of stress bij het dier. Er wordt door de dierenarts beschreven (in het bedrijfsgezondheidsplan) op welke wijze ernstige gewonde en zieke dieren die wrak geworden zijn op het bedrijf zo snel mogelijk op een humane wijze kunnen worden geëuthanaseerd. Euthanaseren met een schietmasker is toegestaan mits de gebruiker hiervoor de benodigde vergunningen (opslag en het in het bezit hebben van de munitie) heeft.</u>	<u>Controleer of de dierenarts in het bedrijfsgezondheidsplan heeft beschreven op welke wijze ernstig gewonde of zieke dieren wrak geworden dieren zo snel mogelijk op een humane wijze kunnen worden geëuthanaseerd. Controleer de vergunning indien er schietmasker op het bedrijf wordt gebruikt/aanwezig is.</u>	AH
AG12b	<u>Euthanaseren van ernstig gewonde of zieke wrak-geworden dieren in noodsituaties</u>	<u>Er zijn afspraken met de dierenarts vastgelegd t.a.v. noodsituaties, en het, indien nodig, langskomen van de dierenarts om wrak-geworden ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.</u>	<u>Deze afspraken worden vastgelegd in het bedrijfsgezondheidsplan of zijn een onderdeel van of bijlage bij de overeenkomst met de dierenarts.</u>	Controleer of er in de overeenkomst met de dierenarts afspraken zijn vastgelegd over het, indien nodig (bijvoorbeeld bij noodsituaties), langskomen om ernstig gewonde of zieke dieren wrak-geworden dieren te euthanaseren.	AH
AG12c	<u>Oorzaken euthanaseren</u>	<u>Achterliggende oorzaken voor euthanaseren worden door de bedrijfseigen dierenarts geregistreerd.</u>	<u>Bijvoorbeeld in het bezoekersverslag.</u>	<u>Controleer of de achterliggende oorzaken voor euthanasie door de dierenarts worden geregistreerd.</u>	AH
AG12d	<u>Plan van aanpak structurele oorzaken euthanaseren</u>	<u>Voor structurele oorzaken voor euthanasie stelt de varkenshouder in overleg met de bedrijfseigen dierenarts, een plan van aanpak op waarmee deze oorzaken worden geminimaliseerd en het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd.</u>		<u>Controleer of er voor structurele achterliggende oorzaken voor euthanasie door de veehouder een plan van aanpak is opgesteld.</u>	AH
AG12e	<u>Plan van aanpak structurele oorzaken euthanaseren jaar 2 en verder.</u>	<u>Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds geen reductie van het percentage geëuthanaseerde dieren heeft bereikt, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden.</u>	<u>Een onafhankelijk veterinaire deskundige; - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.knmvd.nl/actueel/nieuws/item/10836953/Registers_of_http://ebvs.eu/) Q.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking.</u>	<u>Controleer, indien het percentage geëuthanaseerde dieren op basis van het plan van aanpak niet is afgenomen, t.o.v. het jaar ervoor. Wanneer dit geval is controleren of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is/wordt.</u>	AH
Huisvesting					
AH01	Temperatuur Aanbeveling	<u>De omgevingstemperatuur mag niet te hoog of te laag zijn. Dit veroorzaakt namelijk stress. Als richtlijn kunnen de volgende temperaturen worden aangegeven: - Drachtige zeugen in groep 15 tot 20°C - Lacterende zeugen 15 tot 20°C - Zogende biggen in de 1e 72 uur 25 tot 28°C - Zogende biggen na 72 uur 20 tot 22°C - Gespeende biggen in 1e stadium 28°C in week 1, afnemend met 2°C per week - Gespeende biggen in 2e stadium 20 tot 22°C - Vleesvarkens 20 tot 22°C</u>			
AH02 ²	Hittestress	<u>Hittestress moet worden voorkomen. Dit kan door onder warme weersomstandigheden de dieren voldoende gelegenheid te geven apart te gaan liggen, in combinatie met systemen van ventilatie of door verneveling van water.</u>	<u>Dit kan bijvoorbeeld door onder warme weersomstandigheden de dieren voldoende gelegenheid te geven apart te gaan liggen, in combinatie met systemen van ventilatie, of door verneveling van water of door het aanbieden van schaduw.</u>	<u>Noteer de maatregelen die het bedrijf neemt om hittestress te voorkomen.</u>	HI

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH03	Luchtkwaliteit	<p>Alle stallen moeten dusdanig geventileerd worden dat stofniveau, relatieve vochtigheid en ammoniakgehalte niet schadelijk zijn voor de varkens.</p> <p>Gradatie:- Laag; Gemiddeld; Hoog.</p> <p>Het ventilatiesysteem handhaaft de luchtkwaliteit op een niveau zodat oog of neus irritatie bij de gehuisveste varkens en/of bij mensen tijdens inspectie worden voorkomen.</p>	<p>Bij onvoldoende luchtkwaliteit is een verbeterplan voor de luchtkwaliteit opgesteld in overleg met de bedrijfsgeen dierenarts en indien gewenst met nadere deskundigen (bijv. klimaatdeskundige). Noteer afwijking bij vermoeden van afwijkend stalklimaat zoals veel stof en sterke ammoniakgeur.</p>	<p>Controleer ventilatiesysteem of verbeterplan. Ga na of er sprake is van oog of neus irritatie staand op humaan niveau en gehurkt op niveau van de varkens. Controleer bij oog of neus irritaties bij de varkens of er een verbeterplan aanwezig is.</p>	<p>HI AH d.w.z. als niet in orde dan verbeterplan insturen.</p>
AH04	Luchtinhoud per big	<p>Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen is moet de inhoud van de stal minimaal 1,2 m³ per big en minimaal 2,4 m³ per vleesvarken zijn.</p> <p>Bij nieuw of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</p>	<p>Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen.</p> <p>In bestaande stallen met een kleinere inhoud wordt de ventilatie aangepast aan de minimale luchtverplaatsing voor ventilatie (vocht en ammoniak afvoer). In bestaande stallen met een kleinere luchtinhoud wordt de ventilatie aangepast om te zorgen dat er voldoende luchtverversing is, zodat de lucht niet te vochtig of te stoffig is of te veel ammoniak bevat, zonder dat dit tot tocht leidt.</p> <p>De luchtinhoud per big kan worden berekend door: de inhoud van de afdeling (lengte x hoogte x breedte) te delen door het aantal biggen. Bij plafondventilatie mag de ruimte boven het verdeelplafond meegerekend worden.</p>	<p>Controleer luchtinhoud aan de hand van berekeningen van typen afdelingen zijn- (m² x en hoogte). Noteer inhoud (m³) per big.</p> <p>Controleer of in bestaande stallen met een kleinere luchtinhoud de ventilatie is aangepast waarbij er voldoende luchtverversing is, zodat de lucht niet te vochtig of te stoffig is of te veel ammoniak bevat, zonder dat dit tot tocht leidt.</p>	<p>HI</p>
AH04a	Luchtinhoud per vleesvarken	<p>In bestaande stallen met een kleinere inhoud wordt de ventilatie aangepast aan de minimale luchtverplaatsing voor ventilatie (vocht en ammonia afvoer).</p>			<p>HI</p>
AH05A_2	Licht	<p>Er moet in ieder diervoorzienings is een duidelijk dag- en nachtritme met minimaal 8 uur aaneengesloten donkerperiode en minimaal 8 uur aaneengesloten lichtperiode, in de stal zijn, hetgeen door daglicht in de stal bereikt wordt.</p>	<p>De periode van 8 uur aaneengesloten lichtperiode mag niet worden toegepast tussen zonsopgang en -opgang.</p>	<p>Controleer of bedrijf werkt met dag- en nachtritme gehanteerd wordt. Bijv. tijdschakelaar op de kunstverlichting, of daglichttoetreding, of vraag hiernaar bij de varkenshouder. Noteer gebruikte methode of antwoord varkenshouder.</p>	<p>HI</p>
AH05B	Lichtsterkte	<p>Het kunstlicht in de stal, op dierhoogte, bedraagt moet minimaal 40 Lux bedragen.</p>	<p>Alle dieren moeten over voldoende licht kunnen beschikken. Schemering is te donker. Er wordt gebruik gemaakt van directe instraling door TL-verlichting of hieraan gelijkwaardige verlichting.</p>	<p>Meet met een Luxmeter of overall in de stal 40 Lux gehaald wordt op dierhoogte.</p>	<p>HI</p>
AH05C_2	Daglicht doorlatend oppervlak	<p>Het daglicht doorlatend oppervlak in muren en daken is minimaal 3% van het vloeroppervlak.</p> <p>Bij nieuw- en/of verbouw (van de buitenmuren of dak) na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</p>	<p>De daglicht doorlatende oppervlaktes bestaan bijvoorbeeld uit dakramen, zijvensters en/of lichtkokers.</p> <p>Daglichttoetreding via de zijwand of dak: 3% van het vloeroppervlakte.</p> <p>Daglichttoetreding via een daglichtkoker: delen door factor 4, oftewel 0,75% van het vloeroppervlakte.</p>	<p>Noteer f% daglicht doorlatende delen- oppervlak aanwezig zijn en of deze de oppervlaktes (lichtplaten, ramen) daadwerkelijk daglicht doorlaten (bijv. of de oppervlaktes schoon zijn).</p>	<p>HI NVT indien bestaande stal. Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten.</p>
AH06	Schuurgelegenheid	<p>De varkens, uitgezonderd de zeug in de dek- of kraamstal, kunnen zich schuren aan de hokafscheiding of een speciale schuurborstel. Er is permanent een schuurvoorziening aanwezig in ieder hok (m.u.v. zeugen in dek- en kraamstal).</p>	<p>Een schuurvoorziening kan o.a. bestaan uit: - een schuurpaal (bijv. een houten paal met een diameter van minimaal 15 cm), - een schuurborstel (bijv. de borstel van een bezem die bevestigd is aan een wand of paal), of - een ruwe betonnen hokafscheiding, - een hoekijzer</p> <p>De materialen moeten op een goed bereikbare (voor alle leeftijden) plek worden gemonteerd. Niet-afdoende is een betonnen muur of hokafscheiding.</p>	<p>Controleer of er een geschikte rand in de hokafscheiding of een schuurborstel aanwezig en noteer type- schuurvoorziening. Controleer in minimaal 1 hok per diercategorie of er een schuurvoorziening is die aan de norm voldoet.</p>	<p>HI</p>
AH07	Nestbouw materiaal	<p>Er wordt stro verstrekt zodat de zeug in de 24 uur voor werpen een nest kan bouwen.</p>	<p>Controleer of de zeug in het kraamhok, 24 uur voor werpen de beschikking heeft over stro om aan nestbouwbehoefte te voldoen. Noteer bevindingen.</p>		<p>Schorsing</p>

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH07	Afleidingsmateriaal- Verrijkmateriaal	Alle varkens hebben permanent toegang tot afleidingsmateriaal dat aan onderstaande 5 criteria voldoet:- 1- Wroetbaar 2- Bijtbaar / kauwbaar 3- Afbreikbaar 4- Verversing 5- Eetbaar. <u>In ieder hok met varkens is verrijkmateriaal aanwezig.</u>	<u>Zie de informatie folder over verrijkmateriaal op de website van Stichting Beter Leven</u> <u>keurmerk: beterleven.dierenbescherming.nl/zakelijk/</u> <u>Verrijkmateriaal dient varkens in staat te stellen hun essentiële behoeften te vervullen zonder dat dit ten koste gaat van hun gezondheid.</u> <u>Voor dit doel dient het verrijkmateriaal veilig te zijn en de volgende karakteristieken te hebben:</u> <u>a. Eetbaar – zo dat varkens ze kunnen eten bij voorkeur met enig voedingsvoordeel (bijv. hout of kunststof heeft geen voedingsvoordeel en is dus niet 'eetbaar');</u> <u>b. Kauwbaar – zo dat varkens er op kunnen bijten;</u> <u>c. Onderzoekbaar – zo dat varkens ze kunnen onderzoeken;</u> <u>d. Manipuleerbaar – zo dat varkens hun plaats, voorkomen en structuur kunnen veranderen.</u> <u>Daarboven moeten de materialen op een zodanige wijze verstrekt worden dat zij:</u> <u>a. van blijvende interesse zijn, dat is te zeggen, ze moedigen het exploratiegedrag van varkens aan en worden regelmatig vervangen of aangevuld,</u> <u>b. toegankelijk zijn voor orale manipulatie,</u> <u>c. in voldoende hoeveelheid worden verstrekt,</u> <u>d. schoon en hygiënisch zijn.</u> <u>Enkel Bij los strooien van verrijkmateriaal (bijv. stro, luzerne) voldoet niet. Het dient dit verrijkmateriaal minimaal dagelijks te worden verversen en dient er daarnaast minimaal 1 vorm van permanent verrijkmateriaal te worden aangeboden (bijvoorbeeld een touw).</u> <u>Verrijkmateriaal dat besmeurd/vervuild is geraakt met mest of urine voldoet niet.</u>	<u>Noteer welk afleidingsmateriaal wordt gebruikt en of dit aan de 5 criteria voldoet. Controleer in minimaal 4 hokken of verrijkmateriaal aanwezig is dat aan de norm voldoet.</u> <u>Voor karakteristiek 'Eetbaar' wordt er een overgangstermijn van 1 jaar gehanteerd.</u> <u>Bij verrijkmateriaal dat aangevuld/ververst moet worden: administratieve controle op aankoop navulling.</u>	<u>Schorsing HI bij verdenking niet structureel gebruik van het niet in orde zijn van het materiaal.</u> <u>NVT 1e jaar na van kracht worden criterium, voor verrijkmateriaal dat alleen niet voldoet aan 'Eetbaar'.</u> <u>Schorsing bij ontbreken van materiaal.</u>
AH08B7A.2	Toegankelijkheid afleidingsmateriaal	Het afleidingsmateriaal dient voor 25-50% van de dieren tegelijkertijd toegankelijk te zijn.	<u>Een bodembedekking met stro of vergelijkbaar natuurlijk strooisel voldoet hieraan.</u>	Controleer of het afleidingsmateriaal toegankelijk is voor minimaal 25% van de dieren. Een bodembedekking met stro of vergelijkbaar natuurlijk strooisel voldoet hieraan.	Schorsing
AH09B.2	Stroverstrekking	De hokken zijn voor minstens de helft ingestrooid met stro of vergelijkbaar materiaal, zodanig dat de bodem geheel bedekt is.		Controleer of de hokken voor 50% zijn ingestrooid met stro of vergelijkbaar materiaal. Noteer waarmee de hokken zijn ingestrooid.	Schorsing
AH10.2	Mestgelegenheden-Functie gebieden	<u>Er zijn Creëren van functiegebieden (slaap- of ligplaats, mestplaats en voedergedeelte) in het hok gecreëerd waarbij lig- en mestruimte zover mogelijk uit elkaar liggen en waarbij het mesten op de mestplaats wordt gestimuleerd.</u> <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025</u>	Het varken is van nature zindelijk en wil liefst zover mogelijk van de vaste ligplek mesten. Om mesten op de daartoe bestemde plek zoveel mogelijk te stimuleren worden waar mogelijk lig- en mestplaats zover mogelijk van elkaar gelegd. Verder wordt mesten op het mestrooster waar mogelijk gestimuleerd, bijvoorbeeld door: - bij opleggen van dieren in het hok het mestrooster nat te maken, - licht en verse lucht op het mestrooster te laten vallen, - de dichte hokafscheiding ter hoogte van het rooster open uit te voeren met tralies, en - een kruis of een schot op het rooster te plaatsen waar het varken veilig achter mesten kan.	Controleer of het hok is ingedeeld in 3 functionele gebieden, slaapplaats, mestplaats en voedergedeelte.	HI
AH11	Drinkwatermeter	Elke afdeling heeft een eigen watermeter. Bij nieuw- en/of verbouw na 1 januari 2011, doch uiterlijk met ingang van 1 januari 2020.	<u>NVT indien bestaande stal</u>	Controleer of drinkwater onbepaald wordt aangeboden en of bij nieuw- of verbouw een watermeter is geïnstalleerd.	AH. <u>NVT indien bestaande stal.</u>
AH12A	Uitloop	<u>De dieren dienen permanent de beschikking te hebben over een verharde uitloop van 0,70 m² per vleesvarken en 1,0 m² per zeug welke volledig overdekt mag zijn.</u>	<u>Voor zeugen met biggen, of gespeende biggen is een uitloop niet verplicht.</u>	<u>Controleer of de varkens, vanaf de vleesvarkensstal en de dragende zeugenstal, permanent de beschikking hebben over de uitloop en of deze aan de voorwaarden voldoet. Noteer de oppervlakte en of aan de voorwaarden voldaan wordt.</u>	<u>Uitsluiting</u>
AH12B	Uitzicht uitloop	<u>> 5m uitzicht, niet direct in een ander hok.</u>			<u>HI</u>

Beren

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
BE01.2	Hokuitvoering	Het berenhok heeft een minimale oppervlakte van 8,0 m ² . Indien het hok ook gebruikt wordt om te dekken geldt een oppervlakenorm van 10,0 m ² .		Noteer de oppervlakte van het berenhok inclusief de uitloop .	Uitsluiting
BE02.2	Buitenuitloop beren	Elke beer heeft de beschikking over een buitenuitloop van min. 8 m².	<u>De buitenuitloop kan onverhard, gedeeltelijk verhard of geheel verhard zijn, mag volledig bestaan uit roostervloer en mag volledig overdekt zijn.</u>	<u>Controleer en noteer het oppervlakte van de buitenuitloop.</u>	Schorsing
Zeugen					
Z04	Fokkerij-aanbeveling	Vrouwelijke fokdieren zijn genetisch vrij van problemen met geboorte. Alle vrouwelijke fokdieren zijn door de fokkerijorganisatie zodanig gefokt dat er geen problemen te verwachten zijn. Sterftcijfer wordt met de dierenarts geanalyseerd bij volgend dierenartsenbezoek.			
Z02	Uitval fokdieren	Uitval van fokdieren wordt geregistreerd.	Reden van uitval is van belang voor de gezondheidsanalyse.	Controleer of dit geregistreerd wordt en op welke wijze. Een uitdraai van het managementprogramma of andere registratie is voldoende. Alleen op de zeugenkaart zonder verdere vastlegging is niet akkoord.	AH
Z03A	<u>Poten en klauwen Monitoring klauwgezondheid</u>	De conditie van de poten en klauwen van <u>minimaal 30</u> zeugen worden <u>twee minimaal 1</u> keer per jaar geïnspecteerd op overmatige belasting, excessieve groei of infectie, met behulp van <u>de gangscore</u> en de klauwencheck.	<u>Zie http://www.verantwoordeveehouderij.nl/show/Doe-de-Zeugenklauwen-Check.htm. Bij 1 of meer scores van 3 of 4 in de klauwcheck worden er verbeteringen doorgevoerd en wordt de frequentie van monitoring verhoogd naar 2x per jaar. Totdat er geen scores van 3 of 4 in de klauwcheck meer zijn.</u>	Controleer of de varkenshouder de bevindingen van de <u>halfjaarlijkse klauwencheck en gangscore</u> heeft geregistreerd en noteer de data waarop het uitgevoerd is. <u>Controleer of er bij 1 of meer scores van 3 of 4 in de klauwcheck de frequentie van monitoring is verhoogd van 1x per jaar naar 2x per jaar.</u>	AH
Z03Ba	Monitoring klauwgezondheid	De varkenshouder registreert de gangscore en klauwencheck en bespreekt dit jaarlijks met de dierenarts (AG6). De uitkomsten van de gangscore en de klauwencheck worden minimaal jaarlijks 1 keer per jaar met de bedrijfseigen dierenarts geëvalueerd om o.a. excessieve groei, infecties en pijnlijk voortbewegen te voorkomen.		Controleer of de resultaten uit de gangscore en klauwencheck met de dierenarts besproken worden. Noteer bevindingen.	AH
Z04A.2	Staart fokdieren	De staart van zeugen en gelten is in tact. (couperen van de staarten, of een deel ervan, is niet toegestaan)		Controleer van 1 afdeling 10% van de zeugen en gelten op een intacte staart. Indien er minder dan 10 dieren in een afdeling zitten dan een 100% controle. Noteer aantal dieren in afdeling en aantal dieren met afwijkende staartlengte.	HI
Z04B	Staartbiten fokdieren	<u>Minimaal 95% van de fokdieren heeft een niet aangevreten staart.</u>		<u>Controleer in minimaal 2 afdelingen of minimaal 95% van de dieren een niet aangevreten staart heeft.</u>	HI
Z05	Dekstal	Een gelt of zeug mag individueel gehouden worden vanaf: <u>1.</u> één week voor het berekende tijdstip van werpen tot het tijdstip van het werpen. <u>2.</u> het spenen tot en met 4 dagen na de dag van natuurlijke dekking of <u>kunstmatige inseminatie (KI)</u> .	<u>NVT Als het bedrijf via een schriftelijke bevestiging kan aantonen dat ze in het door de overheid opgezette begeleidingstraject zitten, mogen zeugen tot en met maximaal 28 dagen na de dag van inseminatie individueel gehouden worden omdat bij het in groep zetten van de zeugen 4 dagen na inseminatie problemen ondervindt. De begeleiding is erop gericht om groepshuisvesting na 4 dagen op een verantwoorde manier mogelijk te maken. Na afloop van dit begeleidingstraject dient het bedrijf alsnog te voldoen.</u>	Controleer hoe lang de zeugen in de dekstal verblijven en noteer maximaal aantal dagen. <u>Wanneer het bedrijf deelneemt aan het door de overheid opgezette begeleidingstraject controleer of hier een schriftelijke bevestiging van is. Na afloop van het begeleidingstraject dient het bedrijf alsnog te voldoen.</u>	HI <u>Bij deelname aan het door de overheid opgezette begeleidingstraject en schriftelijk bewijs, deelname ontbreekt:: AH. Wordt schriftelijk bewijs van deelname niet overlegd dan HI</u>

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z06	Dekgroepen	Bij het samenvoegen van dieren tijdens het spenen / dekken worden er <u>gelet op extra controles uitgevoerd om</u> agressieve dieren <u>en/of gewonde/gestreste dieren tijdig te identificeren</u> .	Nieuwe dieren (gelten en te worps zeugen) worden in een aparte groep gezet. Bij groepen > 100 dieren is dit niet nodig, omdat de agressie door de groeps grootte vermindert. Er wordt bij het toevoegen van dieren aan een groep op meerdere momenten een extra controle uitgevoerd de eerste dagen na samenvoeging. Agressieve dieren worden begeleid en in uiterste nood apart gezet. Gewonde/gestreste dieren worden genoteerd en met de dierenarts besproken en indien nodig naar de ziekenboeg overgeplaatst als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.	Controleer of er stabiele groepen aanwezig zijn, of dat er <u>sprake is van</u> agressieve <u>gewonde of gestreste</u> dieren in de groep <u>zitten</u> .	HI AH
Z07	Mengruimte- Aanbeveling	Het tijdelijk (min. 24 uur) in een aparte groep (mengruimte) huisvesten van zeugen na het spenen is verplicht. De extra of aanvullende ruimte bij het samenstellen van de groep bevat ook vluchtvoorzieningen (schotjes / boxen).			
Z08.2	Oppervlakte per zeug	Het oppervlak is min. 2,50 m ² per zeug, waarvan min. 1,30 m ² dichte, <u>ingestrooide vloer</u> als ligruimte <u>welke is ingestrooid</u> .		Controleer oppervlakte per zeug door meting en noteer deze.	Schorsing
Z08A.2	Buitenuitloop	De dieren dienen permanent de beschikking te hebben over een <u>verharde buitenuitloop van 1,0 m² per zeug</u> welke volledig overdekt mag zijn.	De buitenuitloop kan <u>onverhard, gedeeltelijk verhard of geheel verhard zijn, mag volledig bestaan uit roostervloer en mag volledig overdekt zijn.</u> <u>Voor zeugen met biggen, of gespeende biggen is een uitloop niet verplicht.</u>	Controleer of de zeugen permanent de beschikking hebben over de <u>buitenuitloop</u> en of deze aan de voorwaarden voldoet. Noteer de oppervlakte en of aan de voorwaarden voldaan wordt.	Uitsluiting
Z08B.2	Uitzicht buitenuitloop	Er is aan minimaal één zijde van de <u>buitenuitloop > 5m uitzicht</u> , niet direct in een ander hok.		Controleer het uitzicht vanuit de <u>buitenuitloop</u> .	HI
Z09.2	Groepshuisvestings systeem	De zeugen liggen in groepen van 20 of meer in een strooiselstal zijn verplicht. Bij nieuw- en/of verbouw na 1 januari 2011, doch uiterlijk met ingang van 1 januari 2025.		Noteer aantal zeugen per groep en datum <u>(nieuw- en/of ver-)bouw stal</u> .	Inventarisatie HI NVT bij bestaande stal. Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen die na 1-1-2011 nieuw of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten.
Z10	Uitfaseren voerligbox met uitloop	Er wordt geen gebruik meer gemaakt van groepshuisvesting in voerligboxen met uitloop. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025		Controleer bij nieuw- en/of verbouw of er voerligboxen aanwezig zijn.	AH NVT indien bestaande stal. Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten.
Z11	Bestaande stal met voerligboxen met uitloop	Wanneer het bedrijf nog gebruik maakt van voerligboxen met uitloop moet er achter de box min. 2 meter vrije ruimte zijn, zodat de zeug normaal uit de box kan komen en zich kan omdraaien.		Meet vrije ruimte achter 5% van de ligboxen, eventueel op verschillende plaatsen, en noteer deze.	Schorsing
Z11a	Bestaande stal met voerligboxen met uitloop	Wanneer het bedrijf nog gebruik maakt van voerligboxen met uitloop mogen de voerligboxen rond het voeren max. 2 uur afgesloten worden.		Controleer dit door de tijd van het voeren naast de gesloten boxen te leggen.	HI
Z10	Vloeruitvoering	De vloer is voor minstens 50% dicht.		Meet het % dichte vloer steekproefsgewijs en noteer % dichte vloer.	Schorsing

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z113	Mestplaats <u>zeug</u>	<u>De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de zeugen voldoende grip geeft, bijvoorbeeld bestaat uit geprofileerd metaal of betonrooster.</u> Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, bestaat de mestplaats uit: - een <u>dichte vloer met giersafoer-, gietijzeren-roosters- betonrooster</u> (die bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60), of - een <u>dichte vloer</u> ingestrooid met <u>stro of vergelijkbaar strooisel</u> . <u>mestruimte</u> .		<u>Controleer materiaal mestplaats.</u> Noteer materiaal mestplaats en bij nieuw- of verbouw aantal Leroux of FSC2000 waarde bij aanschaf (uit certificaat bij vloer te halen).	AH NVT indien bestaande stal- Schorsing- <u>Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten.</u>
Z12A4	Voerverstrekking <u>via een trog</u>	Als <u>de voerverstrekking bij</u> guste en dragende zeugen <u>niet-individueel is tegelijkertijd worden gevoerd via een trog</u> , worden de dieren bij vreten beschermd door tussenschotjes <u>in boven de trog</u> .	Dit om het opeten van elkaars portie voer zoveel mogelijk te voorkomen. <u>Er mag een trogverdelers zijn die maximaal tot net achter de schouder van een volwassen zeug loopt.</u>	<u>Bij trogvoeding, controleer op aanwezigheid van tussenschotjes. Noteer of aan de voorwaarden voldaan wordt.</u>	HAH, bij 2e constatering HI
Z15.2	<u>Troglenkte</u>	<u>Bij voeding via de trog is de vreetbreedte minimaal 35 cm per zeug.</u>	<u>Bij trogvoeding wordt voer zo aangeboden dat alle zeugen tegelijkertijd kunnen eten.</u>	<u>Meet de troglengte en controleer steekproefsgewijs in de stal bij twiifel. N.v.t. bij individuele of ad libitum voeding.</u>	AH, bij 2e constatering HI
Z12B6.2	Aantal vreetplaatsen <u>individuele of ad libitum voeding</u>	Bij een voersysteem waarbij <u>onbeperkt individueel of ad libitum</u> wordt gevoerd, is er minstens één vreetplaats per 12 dieren.	<u>NVT bij voerstations.</u>	Controleer of er 1 vreetplaats per 12 dieren aanwezig is. Noteer afwijkingen. <u>NVT bij voerstations.</u>	HI
Z12C7.2	Vreetbreedte <u>individuele of ad libitum voeding</u>	Bij <u>onbeperkte individuele of ad libitum</u> voeding dient de vreetplaats minimaal 35cm breed te zijn.		Controleer of de breedte van de vreetplaats voldoet. Noteer afwijkingen.	HI
Z18.2	<u>Aantal drinkplaatsen</u>	<u>Er is minimaal 1 drinkplaats per 10 zeugen. Bij met brij gevoerde zeugen kan worden volstaan met 1 drinknippel per 20 zeugen.</u>		<u>Controleer het aantal zeugen per drinkplaats.</u>	HI
Z139	Ruwvoer	Om hongergevoel tegen te gaan krijgen de zeugen <u>ad libitum</u> <u>voer met een hoog v-NSP gehalte, of ruwvoer als stro of hooi</u>		Controleer op de aankoopbonnen of vezelrijkvoer of ruwvoer is aangekocht. Controleer in de stal of het verstrekt is. Noteer type vezelrijk voer.	Schorsing
Kraamstal					
K01.2	Kraamhok	Zeugen mogen maximaal 5 dagen vastgezet worden in het kraamhok <u>om doodliggen van biggen tegen te gaan</u> , daarna moet ze zich vrij door het kraamhok kunnen bewegen.	In verband met bewegingsruimte voor de zeug en kennismaking tussen de biggen.	Controleer in de kraamafdeling of de kraamhokken voldoen. Noteer het aantal dagen dat de zeugen in het kraamhok worden vastgezet.	Schorsing
K02.2	Oppervlak	Het <u>oppervlak van een kraamhok</u> is minimaal 6,5 m ² , <u>waarbij de zeug 5 dagen na werpen niet meer is ingesloten</u> .		Meet van ieder type kraamhok van 1 hok de oppervlakte.	Schorsing
K02B.2	Oppervlakte landhokken	<u>Voer-zegende-Voor kraam</u> zeugen die <u>individueel, buiten worden gehuisvest</u> in landhokken (<u>individuele huisvesting</u>) geldt dat: - het hokoppervlakte minimaal 4m ² is zijn, en - <u>de kraamzeug buiten de beschikking heeft over Dit landhok dient te staan op een stuk grond van minimaal 150m².</u>		Controleer de oppervlakte landhok en grondoppervlakte. Noteer afwijkingen.	Schorsing
K03.2	Ligplaats kraamzeug	De ligplaats van de <u>kraamzeug in het kraamhok</u> is dicht <u>en zacht, en bestaat voor de rest uit een metalen rooster.</u>		Noteer vloermateriaal ligplaats kraamzeug	HI
K04	Mestplaats-zeug	<u>Geprofileerde metaalroosters zijn toegestaan. Bij nieuw- en verbouw moet gekozen worden voor gietijzeren roosters of een dichte betonvloer die bij aanleg 63 Leroux zijn.</u>		<u>Controleer mestplaats. Noteer datum- nieuw- en/of verbouw en materiaal- mestplaats.</u>	AH NVT indien bestaande stal- (Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011- Stallen nadien gebouwd of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten).
K05	Nestbouw materiaal	<u>24 uur voor de verwachte werpdatum wordt een ruime hoeveelheid stro als nestbouw materiaal verstrekt. De zeug moet het materiaal kunnen vastpakken, oppakken, vervormen, verplaatsen en herschikken.</u>		<u>Controleer of een ruime hoeveelheid stro als nestbouw materiaal aanwezig is.</u>	Schorsing

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
K06	Werpruimte	Wanneer de zeug vaststaat bij het werpen dient er achter de zeug minimaal 30 cm ruimte te zijn om de biggen te werpen.		Meet en noteer aanwezige werpruimte achter de zeug.	Waarschuwing
K07.2	Afleidings-Verrijkingmateriaal zeug in kraamstal	In het kraamhok is permanent stro aanwezig.		Controleer in de kraamhokken en biiv. op basis van aankoopbonen dat er permanent stro aanwezig is/wordt verstrekt. Noteer afwijkingen.	HI
K08	Biggenest	Alle zogende biggen van een toom hebben samen een afgeschermd ligplaats/biggenest van 0,6m2 dichte vloer	Controleer biggenest op oppervlakte ligplaats. Meet van ieder hoktype een hok op, noteer bevindingen.	Controleer biggenest op m ² ligplaats. Noteer afwijkingen.	HI
K08a	Vloer biggenest	De vloer van de afgeschermd ligplaats/biggenest is dicht.		Controleer of de vloer van het biggenest dicht is. Noteer afwijkingen.	HI
K08b	Verwarming biggenest	De afgeschermd ligplaats/biggenest heeft een dichte vloer waarboven een biggenlamp kan hangen, dan wel vloerverwarming dient verwarmd te kunnen worden door: 1. een biggenlamp en/of 2. vloerverwarming	De temperatuur in het biggenest wordt hiermee afgestemd op de actuele behoefte van de aanwezige biggen.	Controleer biggenest op aanwezigheid biggenlamp of vloerverwarming. Noteer type verwarming.	HI
K09A.2	Overleggen biggen	Het routinematig overleggen van biggen is niet toegestaan. Biggen overleggen is niet toegestaan. Om versleping van ziekten te voorkomen mogen biggen alleen binnen de afdeling tot de 3e dag na geboorte worden overgelegd. Dit moet geen routine zijn en daarom onder de 10% blijven.	In principe zoogt elke zeug haar eigen biggen. Om de versleping van dierziekten te voorkomen is het overleggen van biggen tussen afdelingen niet toegestaan. Het overleggen van biggen binnen de afdeling mag daarom geen routine zijn en is enkel toegestaan: - binnen dezelfde afdeling leeftijdsgroep (biggen) - tot en met een leeftijd van de 3e dag na geboorte - het percentage overgelegde biggen binnen één afdeling leeftijdsgroep (biggen) onder de 10% blijft.	Controleer hokkaarten om onregelmatigheden m.b.t. overleggen te controleren. Noteer onregelmatigheden.	>10% van de biggen na 3 dagen overgelegd-schorsing
K09B.2	Kunstmatic zogen	Kunstmatic zogen (bijv. middels een kunstzeug of resume deck) is niet toegestaan, mag alleen in uiterste nood, tijdelijk in overleg met de bedrijfsseigen dierenarts met maatregelen om het gebruik weer overbodig te maken.	Kunstmatic zogen (bijv. middels een kunstzeug of rescue deck) is alleen toegestaan: - in uiterste nood, - tijdelijk, - in overleg met de bedrijfsseigen dierenarts, en - mits er maatregelen worden genomen om het gebruik weer overbodig te maken.	Controleer bij houder of overleg met de dierenarts heeft plaatsgevonden en maatregelen genomen worden om het gebruik overbodig te maken.	HI
K10.2	Speelruimte biggen	Om meer speelruimte te hebben en voor het aanleren van normaal gedrag wordt het mogelijk gemaakt dat de biggen in het kraamhok helemaal rond, langs de kanten, kunnen lopen (geen dode hoeken). Het is mogelijk dat de biggen in het kraamhok helemaal rond, langs de kanten, kunnen lopen (geen dode hoeken).	Dit om meer speelruimte te hebben en voor het aanleren van normaal gedrag. Dit geldt niet voor een apart biggenest dat geen deel uitmaakt van het kraamhok.	Controleer of biggen in het kraamhok volledig rond kunnen lopen.	HI
K11	Vast voer	De zogende biggen krijgen uiterlijk vanaf een leeftijd van 14 dagen 2 weken enig vast voer of een papje.	Dit om aan vast voer te wennen en speenshock tegen te gaan.	Controleer of biggen vanaf 2 weken en ouder vast voer verstrekt krijgen door middel van het Controleer controleren van de voorraad en facturen.	HI
K12.2	Spenen	De biggen worden gespeend op een gemiddelde leeftijd van minimaal 35 dagen gespeend. Individuele biggen worden niet eerder dan op 33 dagen leeftijd gespeend, zodat de gemiddelde zoogperiode 35 dagen is.		Controleer de speenleeftijd van de biggen. Noteer de speenleeftijd en speendatum en verplaatsing van de zeug a.d.h.v. minstens 5 steekproeven (zeugenkaarten in de stal en uitdraai managementsysteem). Noteer de minimale speenleeftijd in dagen.	HI
Biggen					
B01.2	Oppervlakte per big	Het minimale hokoppervlak per gespeende big bedraagt gemiddeld 0,50 m ² en geen enkele individuele big heeft minder dan 0,45 m ² oppervlak.	De minimale hokoppervlakte geldt vanaf opzet tot verplaatsing naar een vleesvarkensstal. Bij een groeps-grootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn.	Controleer oppervlakte per dier (aan de hand van hokadministratie en hokafmeting). Noteer oppervlakte per big bij opzet.	Schorsing
B021a.2	Koppels Stabiele groepen gespeende biggen	De biggen die al in de kraamstal aan elkaar gewend zijn worden samen in een hok geplaatst om stress en rangorde gevechten tegen te gaan.	Gelten en borgen mogen voor de mestperiode nog uit elkaar worden gehaald.	Controleer of de biggen niet gemengd zijn en of er sprake is van stabiele groepen. Noteer afwijkingen.	HI
B03A2.2	Vloeruitvoering	De vloer is voor 50% dicht.		Controleer of 50% van de vloer dicht is.	Schorsing
B03B2a.2	Ingestrooide vloer.	De dichte vloer is ingestrooid te zijn met stro of vergelijkbaar strooisel.		Controleer of het dichte vloergedeelte voorzien is van strooisel.	Schorsing

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
B0432b	Mestplaats biggen	De mestplaats van de biggen bestaat uit hard kunststof rooster, of uit geplastificeerd rooster. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 hard kunststof rooster, of uit geplastificeerd rooster. De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de biggen voldoende grip geeft. De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit <u>hard kunststof rooster, geplastificeerd rooster, geprofileerd metaal of betonrooster.</u> Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, bestaat de mestplaats uit: - een dichte vloer met gierafvoer, hard kunststof rooster, geplastificeerd rooster, gietizeren roosters, betonrooster (die bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60), of - een ingestrooide mestruimte.		Noteer type materiaal van het mestrooster.	HI
B05A4.2	Vreetbreedte trog voeding	Bij maaktijd voeding via een trog is de vreetbreedte minimaal 20 cm per big.	<u>Bij trogvoeding wordt het voer wordt zo aangeboden dat alle biggen tegelijkertijd kunnen eten.</u>	<u>Controleer en noteer voeder</u> trogbreedte per big.	HI
B06C4a	Aantal vreetplaatsen bij individuele of ab libitum voeding	Bij voorraad individuele of ab libitum voeding is er minimaal 1 vreetplaats per 8 biggen.		<u>Controleer en noteer</u> aantal biggen per vreetplaats.	HI
B06B4b.2	Vreetbreedte voorraad bij individuele of ad libitum voeding	Bij voorraad voeding aan een dreegvoer- of brijbak individuele of ad libitum voeding is de vreetbreedte 20 cm per vreetplaats big.		Controleer en noteer vreetbreedte per big.	HI
B04c	Aantal drinkplaatsen	<u>Er is minimaal 1 drinkplaats per 12 biggen.</u> <u>Bij met brij gevoerde biggen kan worden volstaan met 1 drinkplaats per 24 biggen</u>		<u>Controleer het aantal biggen per drinkplaats.</u>	HI
B065.2	Staart couperen	De staarten van de dieren zijn in tact. Couperen van staarten is niet toegestaan.	<u>Bij problemen met staartbijten wordt er maximaal 1 jaar staarten gecoupeerd. Zie voor de voorwaarden norm AM05a.</u>	Controleer van 1 afdeling 10% van de biggen op de aanwezigheid van de staarten. <u>Bij gecoupeerde staarten controleer of er een attest en een plan van aanpak aanwezig zijn. Controleer of er na een jaar weer is gestopt met couperen.</u>	<u>Bij ontbreken attest en/of plan van aanpak: AH.</u> <u>Bij langer dan een jaar staarten couperen: schorsing.</u> Uitsluiting indien structureel gecoupeerd wordt
B076.2	Castratie van beerbiggen	Castratie van beerbiggen is uitsluitend toegestaan onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf.	Castratie van beerbiggen is uitsluitend toegestaan onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf. <u>Er wordt deelgenomen aan de IKB module verdoofd castreren en uit de medicijnen administratie blijkt de pijnbestrijding.</u> <u>Vanaf 1 januari 2018 mogen er op het bedrijf geen gecastreerde varkens meer aanwezig zijn.</u>	Controleer <u>steekproefsgewijs (minimaal twee afdelingen met kraamhokken)</u> of er gecastreerd wordt. <u>Zo ja, controleer of er</u> deelgenomen wordt aan de IKB module verdoofd castreren. Controleer tevens of uit de medicijnenadministratie blijkt dat er pijnbestrijding is toegepast.	Schorsing
B087	<u>Verbod op tandjes knippen</u>	Het knippen van tanden bij pasgeboren biggen is niet toegestaan.		<u>Controleer hoektanden.</u> Controleer <u>steekproefsgewijs</u> in verschillende afdelingen (minimaal twee kraamhokken <u>per afdeling</u>) bij een aantal zuigende biggen of de hoektanden intact zijn. Als ze ingekort zijn <u>controleer of de tanden zijn geslepen en niet geknipt.</u>	AH HI

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
B09A8	Tandjes slijpen	<u>Slijpen van de tanden van de biggen is in principe niet toegestaan. Er wordt niet routinematig tanden geslepen bij pasgeboren biggetjes.</u>	<u>Indien tanden bij pasgeboren biggen worden geslepen:</u> 1. <u>is er toestemming van de bedrijfseigen dierenarts om dit te doen.</u> en 2. <u>is de veterinaire noodzaak beschreven en vastgelegd in een attest van de bedrijfseigen dierenarts.</u>	<u>Controleer steekproefsgewijs verschillende kraamafdelingen (minimaal twee kraamhokken per afdeling) bij een aantal zuigende biggen per hok of de hoektanden intact zijn. Als ze ingekort zijn controleer of:</u> <u>- er een advies van de bedrijfseigen dierenarts is en</u> <u>- of dit elk kwartaal wordt herzien.</u>	AH
B09B	Attest	<u>Als er tandjes geslepen worden is een geldig attest van de dierenarts. Het attest is maximaal 1 jaar geldig.</u>	<u>NVT indien tanden niet geslepen worden.</u>	<u>Controleer of er een geldig attest aanwezig is.</u>	AH
B09C8A	Plan van aanpak <u>beëindigen tanden slijpen</u>	<u>Als er in verband met problemen tandjes worden geslepen is er Er is een plan van aanpak aanwezig, op basis waarvan de problemen binnen een jaar (bij de volgende controle) zijn verholpen en er weer met het tandenslijpen is gestopt. Dit plan is opgesteld in overleg met de veevoedadviseur en indien nodig de bedrijfseigen dierenarts. Van de dierenarts aanwezig om te slijpen van de tanden te verminderen of uit te bannen, eventueel als onderdeel van het diergezondheidsplan.</u>	<u>Als er problemen zijn van verwonding van de zeug door scherpe tandjes dan moet de oorzaak hiervan worden aangepakt. Bijvoorbeeld door het in overleg met de veevoedadviseur verbeteren van de voeding van de zeug zodat ze voldoende, goede melk geeft.</u> <u>NVT indien tanden niet geslepen worden.</u>	<u>Indien er bij biggen tanden zijn ingekort, controleer of er een plan van aanpak aanwezig is om slijpen van de tanden te beëindigen stoppen.</u>	AH
Vleesvarkens					
V01A	Stabiele groepen	<u>Vleesvarkens worden in stabiele groepen gehouden en dus na opleg niet meer met onbekende dieren gemengd.</u>	<u>Er wordt gewerkt met stabiele groepen vleesvarkens, groepen vleesvarkens worden na opleg niet meer en niet gemengd met onbekende/nieuwe dieren.</u>	<u>Controleer of na opleg groepen onbekende varkens niet worden gemengd.</u>	Schorsing
V01B	Stabiele groepen	<u>Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 Vleesvarkens worden in groepen van minimaal 20 vleesvarkens gehouden verplicht.</u> <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</u>	<u>Op die manier wordt het makkelijker voor het varken om een lig-, activiteiten-, vreet- en mestruimte te onderscheiden.</u>	<u>NVT bij bestaande bouw.</u> Bij nieuw- en/of verbouw: Controleer bij 10% van de vleesvarken groepen of deze uit minimaal 20 vleesvarkens bestaat. <u>NVT bij bestaande bouw.</u>	<u>Schorsing, NVT indien bestaande stal.</u> <u>Stallen na 1-1-2011 nieuw- en/of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten.</u>
V02_2	Oppervlakte per vleesvarken	<u>De minimale beschikbare hokoppervlakte per vleesvarken bedraagt gemiddeld 1,10 m² met én een uitloop van gemiddeld 0,70 m². Geen enkel varken heeft minder dan 1,05 m² hokoppervlak en/of 0,65 m² buitenuitloop beschikbaar. Splitsen- en uitladen is niet toegestaan.</u>	<u>De minimale hokoppervlakte en uitloopoppervlakte gelden vanaf opzet tot slacht.</u> <u>Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn.</u> <u>Splitsen en uitladen is niet toegestaan.</u>	<u>Controleer oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting.</u> Meet van ieder hoktype de oppervlakte. Noteer beschikbaar oppervlak en afwijkingen.	Uitsluiting
V03A_2	<u>Dichte vloer Vloeruitvoering</u>	<u>De vloer is voor minimaal 50% dicht.</u>	<u>Een aaneengesloten stuk vloer waarop minimaal 1 varken volledig, uitgestrekt kan liggen, geldt als dichte vloer.</u> <u>Een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien:</u> <u>a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en</u> <u>b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt.</u> <u>Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.</u>	<u>Meet het % dichte vloer op en noteer % dichte vloer. Controleer of 50% van het vloeroppervlak dicht is. Noteer afwijkingen.</u>	HI
V03B_2	Ingestrooid vloer	<u>De vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.</u>		<u>Controleer of de vloer is ingestrooid.</u> Noteer type strooisel.	HI
V03C_2	<u>Buitenuitloop</u>	<u>De dieren dienen permanent de beschikking te hebben over een verharde buitenuitloop van 0.70 m² per vleesvarken welke volledig overdekt mag zijn.</u>	<u>De buitenuitloop kan onverhard, gedeeltelijk verhard of geheel verhard zijn, mag volledig bestaan uit roostervloer en mag volledig overdekt zijn.</u> <u>Voor zeugen met biggen, of gespeende biggen is een uitloop niet verplicht.</u>	<u>Controleer of de vleesvarkens permanent de beschikking hebben over de buitenuitloop en of deze aan de voorwaarden voldoet. Noteer de oppervlakte en of aan de voorwaarden voldaan wordt.</u>	Uitsluiting
V03D_2	<u>Uitzicht buitenuitloop</u>	<u>Er is aan minimaal één zijde van de buitenuitloop > 5m uitzicht, niet direct in een ander hok.</u>		<u>Controleer het uitzicht vanuit de buitenuitloop</u>	HI

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V04	Mestplaats <u>veesvarkens</u> . Nieuw- en verbouw	De mestplaats mag bestaan uit geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk over 15 jaar, wordt gekozen voor een dichte vloer (63 Leroux bij aanleg) met gierafvoer, gietijzeren roosters, betonrooster (63 Leroux bij aanleg), of een ingestrooide mestruimte. De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de vlesvarkens voldoende grip geeft. De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, bestaat de mestplaats uit: - een dichte vloer met gierafvoer, gietijzeren roosters, betonrooster (die bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60), of - een ingestrooide mestruimte.		Controleer mestplaats. Noteer datum nieuw- en/of verbouw en materiaal mestplaats.	HAH Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten.
V05.2	<u>Vreetbreedte trogvoeding</u> Voeraanbieding	Bij voeding via een trog is de vreetbreedte minimaal 35 cm per vlesvarken. Per varken dient de breedte per vreetplaats minimaal 35 cm te zijn.	Bij trogvoeding wordt het voer zo aangeboden dat alle vlesvarkens tegelijkertijd kunnen eten.	Controleer of er per dier 35 cm vreetplaats beschikbaar is.	HI
V05Ba	<u>Aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding</u> -Voederplaats	Bij <u>individuele of ad libitum</u> voeding is er minstens 1 vreetplaats op 12 vlesvarkens. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 geldt minstens 1 vreetplaats per 8 vlesvarkens.	Bij nieuw- en verbouw en uiterlijk met ingang van 2025 geldt minstens 1 vreetplaats per 8 dieren- NVT bij voerstations.	Controleer <u>aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding</u> . Controleer bij nieuw- of verbouw of het <u>aantal vreetplaatsen</u> voldoet. NVT bij voerstations.	HI
V05b.2	<u>Vreetbreedte bij individuele of ad libitum voeding</u>	Bij individuele of ad libitum voeding is de vreetbreedte 30,0 cm per vreetplaats.		Controleer en noteer vreetbreedte per vreetplaats.	HI
AV04B-V05c.2	<u>Drinkwater Aantal drinkplaatsen</u>	Er is minimaal 1 drinkplaats per 10 varkens. Bij met brij gevoerde vlesvarkens kan worden volstaan met 1 drinknippel per 20 vlesvarkens.		Controleer het aantal vlesvarkens per drinkplaats.	HI
Transport					
T00A.2	<u>Aangevoerd</u> leverde varkens	De varkens <u>aangevoerd</u> aangeleverd op een het varkensbedrijf dat <u>deelneemt aan Beter Leven</u> zijn afkomstig van bedrijven welke gecertificeerd zijn voor het Beter Leven keurmerk <u>varken</u> 2 sterren.	Met uitzondering van <u>fekmateriaal</u> (<u>aangevoerde</u> gelten/beren). Deze dieren mogen van niet Beter Leven gecertificeerde bedrijven, bijvoorbeeld uit het buitenland, worden aangevoerd.	Controleer certificaat BLK varken 2 sterren van aanvoerende bedrijven. Noteer de UBNs van de aanvoerende bedrijven. NVT bij fokgelten / beren.	Uitsluiting
T00B	Afnemende varkens <u>bedrijvenhouders</u> / <u>slachterijen</u>	De varkens worden <u>geleverd</u> aan bedrijven <u>varkenshouderijen</u> die zijn gecertificeerd of <u>slachterijen</u> geleverd die zijn <u>goedgekeurd</u> / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope (BLK varken en het bijbehorende aantal sterren). deelnemen aan Beter Leven en die gecertificeerd zijn voor Beter Leven.	Als de afnemer niet is goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope, moeten de dieren worden afgewaardeerd naar niet-Beter Leven keurmerk of naar een Beter Leven scope waarvoor de afnemer wel is gecertificeerd/goedgekeurd	Controleer <u>administratie</u> . Noteer het UBN van de afnemende varkenshouders en/of <u>de naam en plaats van</u> de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of <u>deze is goedgekeurd/gecertificeerd is voor de bijhorende Beter Leven scope (BLK varken en aantal sterren)</u> . Zo nee, controleer of de dieren worden afgewaardeerd tot <u>niet-BLK of een lagere scope waarvoor de afnemer wel is goedgekeurd / gecertificeerd regulier</u> , dit in het kader van Beter Leven-kenmerk-gebeurd.	HI
T04	<u>Certificering</u>	Voor transport van varkens wordt uitsluitend gewerkt met transporteurs welke QLL of gelijkwaardig gecertificeerd zijn.	Eigen vervoer is toegestaan tot maximaal 65 km.-	Noteer wijze van transport, de naam van de transporteur en eventuele afwijkingen.	Schorsing
T02	Elektrische veedrijvers	Er worden op het varkensbedrijf en tijdens transport geen elektrische veedrijvers gebruikt.	Er zijn geen elektrische veedrijvers op het bedrijf voorhanden.	Controleer of er geen elektrische veedrijvers voorhanden zijn op het bedrijf en noteer met welke alternatieven gewerkt wordt.	HI

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
T03	Laadhelling, -klep, lift of laadvloer	<u>Laadhelling, -klep, -lift of -vloer moet zijn voorzien van:</u> - klampen tegen uitglijden, - zijwanden en -spijlen om te voorkomen dat varkens er van af kunnen vallen, - laadklep/-helling hebben een maximale hoek van 20% / 11°. <u>Uiterlijk met ingang van 01-01-2020 zijn</u> veertransportwagens zijn bij voorkeur uitgerust met een laadlift of een verstelbare laadvloer.	Met ingang van 01-01-2020 is dit de standaardnorm. Tot 01-01-2020 zijn een laadhelling/-kleppen toegestaan met een hoek van maximaal 20% / 11°. Laadvloeren en -kleppen moeten zijn voorzien zijn van klampen tegen uitglijden en zijn voorzien van zijwanden en spijlen om te voorkomen dat varkens er van af kunnen vallen.	Controleer of de hellinghoek van de laadkleppen en of de uitvoering van de laadvloeren en -kleppen voldoen.	HI
T04	Nuchter	De vleesvarkens worden nuchter afgeleverd.	Nuchter betekent dat de laatste voerverstrekking plaatsvindt vóór 16.00 uur op de dag vóór (de dag van) aflevering.	Controleer bij houder of de laatste voerverstrekking vóór 16:00 op de dag voor aflevering heeft plaatsgevonden.	AH
T05	Transportduur biggen	Het transport van biggen mag niet langer duren dan 6 uur. <u>en vindt, om biggen vitaler af te leveren, met ingang van 2020 nog uitsluitend plaats met gesloten, klimaat gestuurde veewagens. (Dit scheelt in luchtwegaandoeningen en in diarree en daarmee in antibioticagebruik, en om stress als gevolg van grote temperatuurverschillen tegen te gaan.)</u>	Transportduur blijkt uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens een jaar bewaard worden. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier.	<u>Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand tussen de speenbiggen-locatie en de vleesvarkenslocatie-het bedrijf van geboorte en het ontvangende bedrijf en maak hiermee een inschatting van de bijbehorende transportduur. Controleer transport documentatie. Noteer UBN(s), herkomst-/bestemmingsbedrijven.</u>	Uitsluiting
T05A	Transportmiddel biggen bij meer dan 50 km.	<u>Transport van biggen over een afstand groter dan 50km vindt uitsluitend plaats met gesloten, klimaat gestuurde veewagens, om biggen vitaler af te leveren.</u> <u>Verplicht vanaf 01-01-2020.</u>	<u>Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand uit tussen het bedrijf van geboorte en het ontvangende bedrijf. Ga a.d.h.v. de transportdocumentatie na of het transport is uitgevoerd met een Transport methode (gesloten, klimaat gestuurde veewagen) blijkt uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens 1 jaar bewaard blijven.</u>	<u>Bij transport over meer dan 50km controleer of er een gesloten, klimaat gestuurde wagen is gebruikt op basis van de -Controleer transportdocumentatie. Noteer adres herkomst-/bestemmingsbedrijf. Controleer met welk transportmiddel de biggen zijn getransporteerd. NVT bij transport korter dan 50 km.</u>	HI Vanaf 01-01-2020
T06.2	Transportduur vleesvlachtvarkens	Het transport van vleesvlachtvarkens mag niet langer duren dan 8 uur.	Transportduur blijkt uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens een jaar bewaard worden. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier.	Controleer transportduur. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier. Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand tussen de speenbiggen-locatie en de vleesvarkenslocatie en de slachterij. Controleer transport documentatie. Noteer naam en adres slachterij.	Uitsluiting
Aanbevelingen plateau's bij speenbiggen en vleesvarkens					
PL01	Plateau bij speenbiggen en vleesvarkens	<u>Bij speenbiggen en vleesvarkens kunnen plateau's worden gebruikt om aan de minimum oppervlakte per speenbig/vleesvarken te voldoen.</u> <u>Deze plateau's dienen, op termijn, aan de onderstaande aanbevelingen te voldoen. In de huidige versie 2.1 zijn deze criteria aanbevelingen, en is er geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.</u> <u>De verwachting is dat in de volgende versie (3.0) van de criteria een sanctie wordt toegevoegd. Nieuwe plateau's, die na het definitief vaststellen van de volgende versie (3.0, incl. sancties), worden gerealiseerd dienen aan de onderstaande criteria te voldoen.</u> <u>NVT bij plateau's die voor het vaststellen van de volgende versie van de criteria (3.0 incl. sancties) zijn gerealiseerd.</u>	<u>De loopplank mag niet worden meegeteld als beschikbaar oppervlak voor de dieren. De ruimte onder de loopplank (als de hellingshoek van de loopplank met de begane grond 20° of groter is), mag wel worden meegeteld als beschikbaar oppervlak.</u>	<u>Registreer indien er gebruikt wordt gemaakt van plateau's.</u>	
PL02	Gewichtsbelasting plateau AANBEVELING	<u>Constructie plateau is bij:</u> - speenbiggen: minimaal berekend op 130 kg/m ² - vleesvarkens: minimaal berekend op 200 kg/m ²	<u>Maximale doorbuiging is 1/250e met een maximum van 12 mm.</u>	<u>Controleer en registreer gewichtsbelasting plateau op basis van specificaties van de constructie.</u>	

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
PL03	<u>Minimale afstand begane grond tot onderkant plateau</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De afstand van de begane grond tot aan de onderkant van het plateau is tenminste:</u> <u>- 0,9 m bij een plateaubreedte van 0,9-1,5 m</u> <u>- 1,2 m bij een plateaubreedte > 1,5 m</u>		<u>Controleer en registreer breedte en bijbehorende hoogte van het plateau.</u>	
PL04	<u>Vloeroppervlakte van het plateau</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Het plateau beslaat maximaal 40 % van het vloeroppervlak op de begane grond</u>		<u>Controleer en registreer hoeveel procent van het vloeroppervlakte het plateau beslaat.</u>	
PL05	<u>Afstand tussen plateau en plafond</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De afstand tussen het plateau en het plafond is overal tenminste 0,9 m, en op het hoogste punt van het plafond tenminste 1,5 m.</u>		<u>Controleer en registreer de afstand tussen plateau op plafond. Op het laagste en het hoogste punt van het plafond.</u>	
PL06	<u>Afshot plateau</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Het plateau mag over de breedte een afshot hebben van maximaal 5 % en over de lengte van maximaal 10 %.</u>		<u>Controleer en registreer afshot van het plateau over de breedte en de lengte.</u>	
PL07	<u>De breedte van het plateau</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De breedte van het plateau is bij:</u> <u>- speenbiggen: tenminste 0,9 m en maximaal 1,56 m</u> <u>- vleesvarkens: tenminste 1,1 m en maximaal 1,9 m.</u>	<u>Deze maten zijn inclusief eventuele (ventilatie-/mest)spleten.</u>	<u>Controleer en registreer de breedte van het plateau.</u>	
PL08	<u>De lengte van het plateau</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De lengte van het plateau is bij:</u> <u>- speenbiggen: tenminste 1,5 m.</u> <u>- vleesvarkens: tenminste 2,5 m.</u>		<u>Controleer en registreer de lengte van het plateau.</u>	
PL09	<u>Vloeruitvoering plateau</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De vloer van het plateau is dicht.</u>	<u>De vloer van het plateau is dicht, met uitzondering van:</u> <u>a. aan beide uiteinden van het plateau is een rooster over de gehele breedte van het plateau toegestaan bij:</u> <u>- speenbiggen: van maximaal 0,6 m</u> <u>- vleesvarkens: van maximaal 1,0 m</u> <u>b. bij het vloergedeelte bij de loopplank is een rooster over de gehele breedte van het plateau toegestaan:</u> <u>- speenbiggen: van maximaal 0,6 m</u> <u>- vleesvarkens: van maximaal 1,0 m</u> <u>c. aan de muurzijde van plateau is over de gehele lengte een rooster toegestaan bij:</u> <u>- speenbiggen: van maximaal 0,2 m en 0,3 m als er geen ventilatie- mestspleet wordt toegepast.</u> <u>- vleesvarkens: van maximaal 0,3 m en 0,4 m als er geen ventilatie- mestspleet toegepast wordt.</u> <u>d. langs de muurzijde is een ventilatie- mestspleet toegestaan bij:</u> <u>- speenbiggen: van minimaal 5 cm en maximaal 6 cm</u> <u>- vleesvarkens: van minimaal 8 cm en maximaal 8 cm</u> <u>e. de loopplank mag zowel dicht als met spleten worden uitgevoerd met bij:</u> <u>- speenbiggen: spleten van 10-12 mm</u> <u>- vleesvarkens: spleten van 10-18mm.</u>	<u>Controleer of de vloer dicht is, incl. de opgenomen uitzonderingen.</u>	
PL10	<u>Materiaal plateau dichte vloer</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Het plateau dient zo te zijn uitgevoerd dat deze de speenbiggen of vleesvarkens voldoende grip geeft, bijvoorbeeld geprofileerd metaal, ruw kunststof, ruw composiet of beton.</u>		<u>Controleer of de vloer voldoende ruw is uitgevoerd, registreer type materiaal.</u>	
PL11	<u>Balustrade plateau</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Het plateau is voorzien van een balustrade die met spijlen en bij:</u> <u>- speenbiggen: minimaal 0,5 m hoog is</u> <u>- vleesvarkens: minimaal 0,6 m hoog is.</u>	<u>Bij voorkeur worden er horizontale spijlen gebruikt met minimaal 2 spijlen met de onderste spijl op een hoogte van 0,2 m bij speenbiggen en 0,2-0,3 bij vleesvarkens. En de bovenste spijl op 0,5 m (gemeten aan bovenkant buis) bij speenbiggen en 0,7 m bij vleesvarkens.</u> <u>Verticale spijlen zijn ook toegestaan.</u>	<u>Controleer en registreer aanwezigheid en hoogte balustrade en controleer horizontale of verticale spijlen.</u>	
PL12	<u>Breedte loopplank/-trap</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De loopplank/-trap waarmee de biggen/varkens het plateau kunnen bereiken is (inclusief evt. scharnierpunten) bij:</u> <u>- speenbiggen: minimaal 0,60 m breed</u> <u>- vleesvarkens: minimaal 0,75 m breed</u>		<u>Controleer en registreer de breedte van de loopplank/-trap.</u>	
PL13	<u>Hellingshoek loopplank/-trap</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De hellingshoek van de loopplank/-trap is maximaal 30° t.o.v. de begane grond;</u>		<u>Controleer de hellingshoek van de loopplank/-trap t.o.v. de begane grond.</u>	

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
PL14	Horizontale oloop bij parallelle loopplank/-trap AANBEVELING	<u>Als de loopplank/-trap parallel (niet haaks) tegen het plateau is geplaatst dient er een horizontale oloop richting het plateau te zijn.</u>	Deze oloop is bij: - speenbiggen: minimaal 0,70 m x 0,70 m - vleesvarkens: minimaal 0,75 m x 0,75 m, en en voorzien van een balustrade conform de eisen vermeld bij PL11 balustrade plateau.	Controleer en registreer of er een haakse of parallelle loopplank/-trap is. Controleer en registreer bij een parallelle loopplank/-trap de aanwezigheid en afmeting van de horizontale oloop en hoogte van de balustrade.	
PL15	Dwarslatten AANBEVELING	<u>Op de loopplank zijn dwarslatten bevestigd.</u>	Bij speenbiggen wordt: een onderlinge afstand van 5 tot 10 cm (tussen de latten gemeten). De dwarslatten hebben: - een hoogte van tussen de 2 en 4 cm, en - een breedte van tussen de 1 en 5 cm	Controleer en registreer de aanwezigheid, onderlinge afstand, hoogte en breedte van de dwarslatten.	
PL16	Balustrade loopplank/-trap AANBEVELING	<u>Aan één zijde van de loopplank/-trap dient een balustrade te zijn met een hoogte van minimaal 50 cm.</u>		Controleer en registreer aanwezigheid en hoogte van een balustrade aan min. één zijde van de loopplank/-trap	
PL17	Op-/afstap loopplank/-trap AANBEVELING	<u>Onder- en bovenaan de loopplank mag een op- en/of afstap zijn bij.</u> - speenbiggen: van maximaal 10 cm - vleesvarkens: van maximaal 15 cm.		Controleer en registreer de aanwezigheid en afstand van een af-en/of opstap.	
Aanvullend					
VA0104 A00	Aantal dieren	Tijdens de jaarlijkse controle worden per diercategorie het aantal BLk dierenplaatsen en het aantal aanwezige dieren en vastgelegd.	Hiervoor wordt bij de ingangscntrole, en bij nieuw-/verbouw, de verschillende typen hokken/afdelingen van het bedrijf door de BLk controleur opgemeten. Op basis van deze oppervlakte per type hok/afdeling bepaalt de BLk controleur het totale oppervlakte per diercategorie op het bedrijf. Op basis van de benodigde oppervlakte per diercategorie, zoals vastgelegd in de BLk criteria, bepaalt de controleur vervolgens het totale aantal BLk dierenplaatsen per diercategorie voor het bedrijf.	Noteer aantal BLk dierenplaatsen ongeacht en het aantal aanwezige dieren. Volgens-epgaaf varkenshouder. Op basis van metingen van de verschillende hokken/afdelingen en de BLk oppervlakte criteria per diercategorie.	
VA0104A A00A	Aantal BLk zeugen- en geltenplaatsen	Het aantal BLk zeugen- en geltenplaatsen is:		Noteer aantal BLk zeugen en geltenplaatsen	
A00A1	<u>Aanwezige aantal zeugen en gelten</u>	<u>Het aantal aanwezige zeugen en gelten is:</u>		<u>Noteer aantal aanwezige zeugen en gelten</u>	
003 A00B	Aantal BLk berenplaatsen	Het aantal BLk berenplaatsen is:		Noteer aantal dierenplaatsen en aantal aanwezige dieren. Noteer aantal BLk berenplaatsen	
A00B1	<u>Aanwezige aantal beren</u>	<u>Het aantal aanwezige beren is:</u>		<u>Noteer aantal aanwezige beren.</u>	
004 A00C	Aantal BLk vleesvarkensplaatsen	Het aantal BLk vleesvarkensplaatsen is:		Noteer aantal dierenplaatsen en aantal aanwezige dieren. Noteer aantal BLk vleesvarken plaatsen	
A00C1	<u>Aanwezige aantal vleesvarkens</u>	<u>Het aantal aanwezige vleesvarkens is:</u>		<u>Noteer aantal aanwezige vleesvarkens</u>	
VA0104D A00D	Aantal opfokplaatsen	Het aantal opfokplaatsen voor zeugen en/of beren is:		<u>Noteer aantal opfokplaatsen</u>	
A00D1	<u>Aanwezige aantal opfokdieren</u>	<u>Het aantal aanwezige opfokdieren is:</u>		<u>Noteer aantal aanwezige opfokdieren</u>	
V00E	<u>Aantal BLk biggenplaatsen</u>	<u>Het aantal BLk (speen)biggenplaatsen is:</u>		<u>Noteer aantal BLk (speen)biggen plaatsen</u>	
A00E1	<u>Aanwezige aantal biggen</u>	<u>Het aantal aanwezige (speen)biggen is:</u>		<u>Noteer aantal aanwezige (speen)biggen</u>	
007	Ongediertebestrijding	Ongediertewering en -bestrijding vindt plaats door een erkend be	Noteer naam ongediertebestrijdingsbedrijf.		AH
008	Ongediertebestrijding	Ongediertewering en -bestrijding wordt geregistreerd (soort ongedierte, gebruikte middel, waar en met welke regelmaat).	Noteer laatste datum ongediertebestrijding.		AH
009	Middelen-ongediertebestrijding	Alleen toegelaten middelen worden gebruikt voor ongediertewering en ongediertebestrijding.	Raadpleeg de meest actuele lijst van toegelaten ongediertewerings- en bestrijdingsmiddelen in de databank van Coltege voor Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB www.ctb-wageningen.nl)		AH